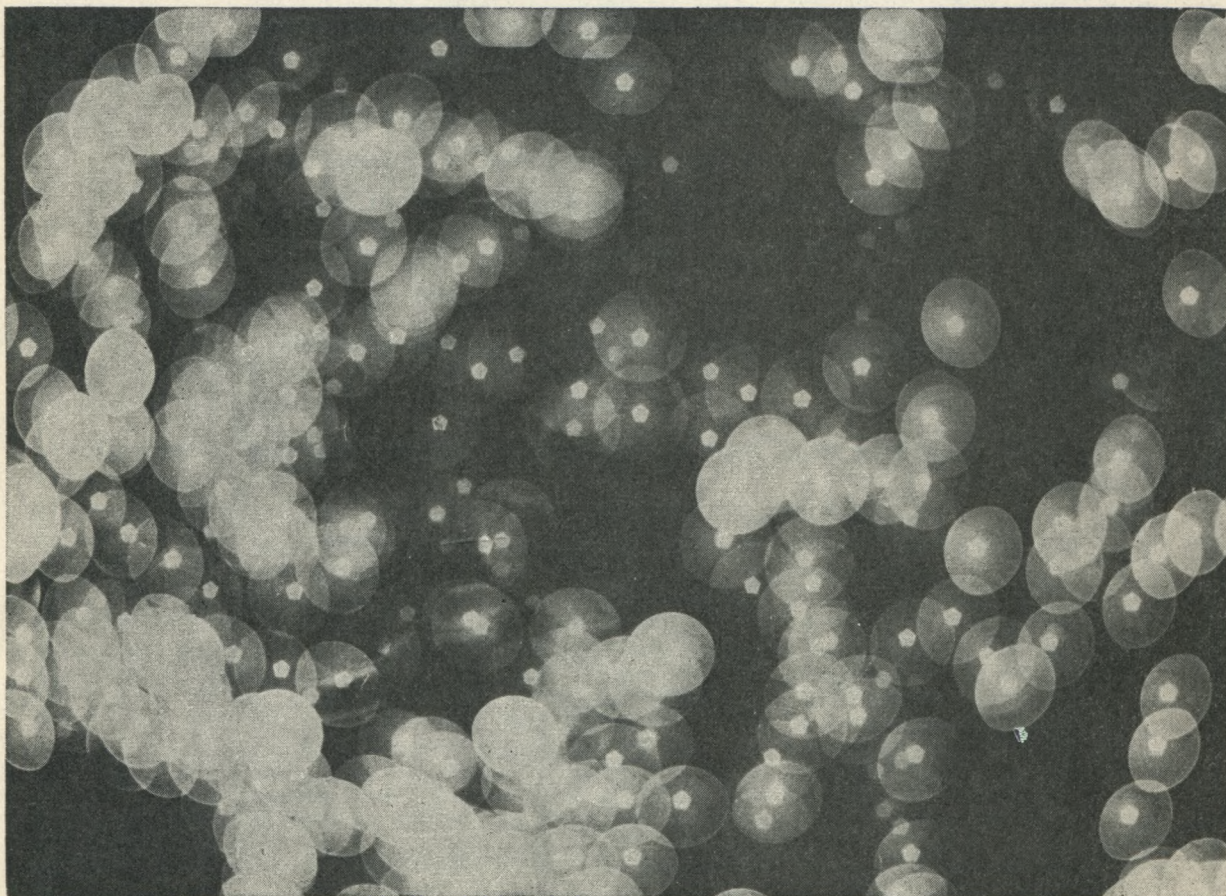

laiškai lietuviams

LAPKRITIS/NOVEMBER 1977 10

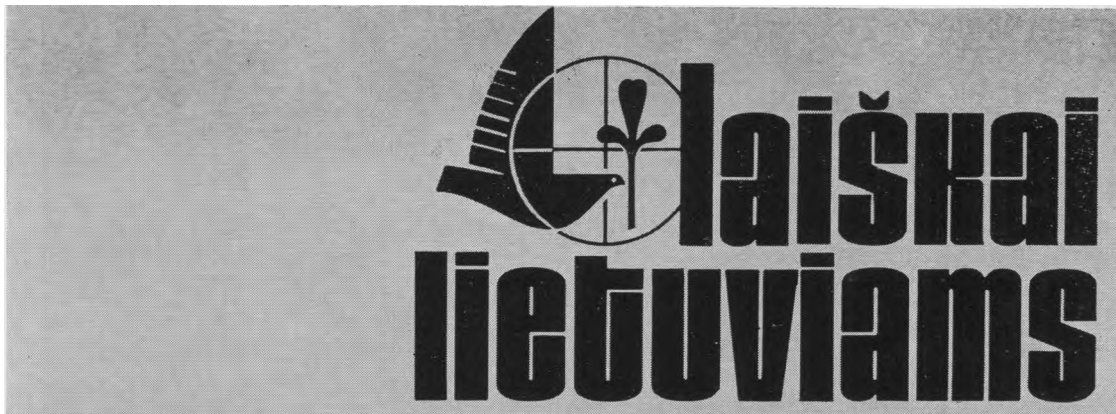
DĖKINGUMO DORYBĖ	325	Anicetas Tamošaitis, S.J.
ŠV. KOMUNIJĄ RANKOJE	328	A. Saulaitis, S.J.
DIDINGIAUSIOS PASAULIO KAPINĖS	329	Juozas Prunskis
AR TAI SMULKMENOS?	331	I. Kal.
EILĖRAŠČIAI	332	Zenta Tenisonaitė
VYSK. V. BRIZGIO JUBILIEJUS	333	Redakcija
IR JAUSMAIS, IR PROTU	334	B. Kuzmickas
MOTERYS IR VEDYBOS	336	Danutė Bindokienė
APIE VADOVAVIMO MENĄ	338	A. Suslavičius
AR TAI POKALBIŲ TEMA?	339	T. M.
NUOTAIKA	340	M. Vyšniauskienė
UŽUOJAUTOS ŽODŽIAI	341	A. Kučinskaitė
IR SUNKU, IR LENGVA	344	Viktoras Justickis
KAS BRANGIAUSIA?	345	E. Šakinienė
AMŽINAS MOTERIŠKUMAS	346	R. B.
LITUANISTIKOS SEMINARAS JAUNIMUI	348	J. Vaišnys, S.J.
ŽYGIS Į VAŠINGTONĄ	351	Rasa Lukoševičiūtė
NEGI MŪSŲ MERGAITĖS ŠIURKŠTĖJA?	352	M. Lukšienė
KRISTUS IR EUCHARISTIJA	355	A. Saulaitis, S.J.
TĖVYNĖJE	357	D. ir G. Vakariai
ROMO BARTUŠKOS NUOTRAUKOS	360	Redakcija

Šis numeris iliustruotas Romo Bartuškos nuotraukomis. Viršelio nuotrauka — Eugenijaus Būtėno.

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION

"Laiškai Lietuviams" ("Letters to Lithuanians") is published monthly except July and August, when bi-monthly. Its publishers and owners are the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., a non-profit religious society approved by the Roman Catholic Church. The editor is Rev. Joseph Vaišnys, S.J. The managing editor is Mrs. Al. Likander. The offices of editors, publishers and management are located at 2345 West 56th St. Chicago, Ill. 60636. In the preceding 12 months "Laiškai Lietuviams" averaged a press run of 3000 copies. 2890 copies were distributed to paid individual subscribers by mail, free distribution — 60 copies. None (0) distributed to news agents and none (0) sold through dealers. Total distribution — 2950 copies; of single issue nearest filing date: press run — 3000, mail subscription — 2890, free distribution — 60; total distribution — 2950, and left-overs — 50. Annual subscription — \$6.00, single copy is 60c. Second class postage paid at Chicago, Ill. and additional mailing offices.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$6.00, single copy 60 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing offices.

RELIGINĖS IR TAUTINĖS KULTŪROS ŽURNALAS
LAPKRITIS/NOVEMBER 1977 VOLUME XXVIII NO. 10

DĖKINGUMO DORYBĖ

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

Tur būt, nerasime motinos, kuri nemokytų savo vaikų. Mokymas pačios prigimties rašyte įrašytas į motinos būdą ir širdį. Tai matome jau žvėrių pasaulyje. Iš kur tokie liūtukai, ar meškiukai, ar dar kitokie išmoksta medžioti, elgtis su priešais, ko vengti ir su kuo draugauti? Iš savo motinos, kuri juos išsiveda į laukus arba miško aplinką ir rodo, kaip visa daroma. Ne kitaip, tik dar giliau ir gražiau, yra su žmonių motinomis. Ar ne tiesa, kad vertingiausias ir atsiminti brangiausias pamokas esame gavę iš savo motinos? Pagaliau ne kitaip yra su mūsų motina Bažnyčia. Ji mus, savo vaikus, moko, nes tai vienas jos pirminių uždavinių.

Bažnyčia mus moko daug ko, daugelio tiesų ir daugelio dorybių. Tačiau vieną dorybę ji pabrėžia ypatingu būdu. Toji dorybė yra dėkingumas. Tai matome, pavyzdžiui, iš šventųjų mišių. Jų centrinė dalis, sakytume šventovė, yra konsekracija. O tos šventovės tartum koks prieangis, per kurį į ją žengiamoje, yra prefacija, iškilminga padėkos giesmė. Tad Bažnyčia tartum paima mus už rankos ir į tą švenčiausiąją mišių dalį veda ne kitaip, kaip spausdama į širdį padėkos dorybę, ragindama dėkoti. "Visi dėkokime Viešpačiui Dievui!" kviečia ji mus kunigo lūpomis. Ir išskaičiuojama, jog tai daryti ir verta, ir teisinga, ir reikalinga, ir išganinga. Sakytume, Bažnyčia neriasi iš kailio, tiesiog lyg neberanda žodžių, rekomenduodama dėkingumą. Patį Švenčiausiąjį Sakramentą ji yra pavadinusi eucharistijos žodžiu, kuris lietuviškai reiškia padėką, iš graikų žodžio *eucharistein* "dėkoti".

Rudenį daugelyje šalių švenčiama padėkos diena. Todėl šiuo metų laikotarpiu gera apie dėkingumą pamąstyti. Ta Bažnyčios duodama pamoka visuomet būti dėkingiems yra labai sveika tiek pavieniam žmogui, tiek vi-

Romo Bartuškos nuotrauka

suomenei. Mums visiems akivaizdu, kad dabartinė žmonija daugeliu požiūrių serga. Tai ryškiai rodo jos kūne pratrūkstančios bjaurios votys. Tūkstančiai nebepakelia tikrovės, bet nuo jos bėga į narkotikų sapnus. Susituokusieji dažnai maino vedybų partnerius, kaip čigonas arklius. Įaudrintais nervais didžiuma nebepajėgia užmigti be miego piliulių. Gal bus dar aiškiau, jei paimsime iliustracijai dešimtį Dievo Įsakyimų. Dažnai darosi įspūdis, tartum Kūrėjo jie suvis nebūtų išleisti. Štai ketvirtas: Gerbk savo tėvą ir motiną! Gerai žinome, kaip šiandien jaunieji begerbia savo gimdytojus, mokytojus ir vyresniusius. Štai penktas: Nežudyk! Kito gyvybė šiandien bereiškia labai nedaug: nepatiko — nušauk; įstatymas — nusispiauk! Štai šeštas: Nepaleistuvauk! Šiandien žmonės tiesiog apsėsti minties apie lytį. O kas mintyse, tai didele dalimi ir veiksmuose. Štai septintas: Nevok! Šiandien jau net padorių žmonių sąžinė dažnai nieko nebesako, paėmus svetimą daiktą, jei tik niekas nemato. O gal ryškiausia votis, apreiškianti vidinę ligą, yra ta, kad žmogus pasidaręs bedžiaugsmis. Jį ėda nepasitenkinimas, krintimasis, tuštuma. Tą tikrojo džiaugsmo stoką net kruvinomis raidėmis stato prieš akis savižudybių statistikos. Dažnai jos juo iškabinęsnės, kad kino žvaigždės ir panašūs asmenys žudosi, pasiekę savo karjeros viršūnę, kur, rodosi, nieko nebegali trūkti.

Pagarsėjęs šveicarų auklėtojas Foersteris, kurio knygas mūsų Šatrijos Ragana yra išvertusi į lietuvių kalbą, taikliai savo veikaluose sako: "Jei visuomenės pastatas kai kada pradeda svyruoti ir braškėti, jo sąsajos klibėti, žinokite, jog tai yra todėl, kad kurioje nors vietoje per maža dėkingumo". Tad pagrįstai galima sakyti, kad dėkingumas yra bene pajėgiausias vaistas prieš tuos visus biaurius, darkančius ir ėdančius nesveikavimus.

Lengva suprasti, kodėl. Pažvelkime į dėkingą žmogų. Tokio akis visada linksma ir šviesi; ji draugiškai žvelgia ir į kitus. Iš dėkingo žmogaus burnos negirdėsime keiksmų. Kaip keiksis, kad jį ima noras dainuo-

ti? Dėkingo žmogaus ranka nesiekia grobti ar skriausti. Atvirkščiai, ji nori ir kitam nešti palaimą, kurią jaučia savo širdyje. Dėkingas žmogus nesigriebia narkotikų, kad pabėgtų iš gyvenimo tikrovės, nes toji tikrovė jam džiugi ir miela. Neįsitempę ir jo nervai, todėl sveikai miega. Kas juos įtampa, kad yra patenkintas, netgi dėkingas už tai, ką turi. Dėkingas žmogus yra mylintis žmogus, nes kito trūkumus pakenčia dėl jo gerųjų pusių, kurias brangina.

Mūsų kiekvienas turime gerų ir blogų savybių, šviesių ir tamsių pusių. Net priežodis sako: kame žuvis be ašakų, rožė be dyglių? Čia kaip tik ir pasirodo skirtumas tarp bambeklio ir dėkingo žmogaus — jog jie žvelgia iš dviejų priešingų galų. Pirmajam stovi prieš akis dygliai, antrajam — žiedai. Pirmojo žvilgsnis nukrypęs į tai, kas gyvenime dygu, antrojo į tai, kas gražu. Todėl bambeklis skundžiasi: ar ne pikta, kad tarp rožių yra erškėčių! Dėkingas asmuo žavisi: ar ne džiugu, kad tarp erškėčių yra net rožių? Tad dėkingas žmogus yra džiaugsmingas žmogus.

Kai kas galėtų prikišti: vadinasi, turiu dėkoti, net jei kiti man joja ant sprando? Bet taip daro tik liurbiai. Į šį priekaištą galima trumpai, bet taikliai atsakyti: jei tai reikštų liurbiškumą, to niekada nebūtų daręs Kristus. O jį Bažnyčia, kaip tik anoje centrinėje mišių vietoje, vykstant ant altoriaus šventajai konsekracijai, stato prieš akis dėkoj antį. Kunigo lūpomis sako tuo iškilmingu metu, kaip jis už Paskutinės vakarienės stalo dėkoja: dėkoja, žinodamas, kad dar tą patį vakarą už keleto valandų bus vieno savo artimiausių draugų išduotas, paskui savo priešų areštuotas, surištas, mušamas, spiaudomas, nakčiai įmestas į kalėjimą, o rytojaus dieną pusgirčių kareivių kruvinai nuplaktas, užspaustas ant galvos pasityčiojimui nupintas erškėčių vainikas ir galų gale kaip piktadarys prismeigtas prie kryžiaus nusibaigti. Kurgi, rodosi, berasi žmogų, kuriam kiti būtų taip joję ant sprando? Bet už Paskutinės vakarienės stalo, sako Bažnyčia evangelistų lūpomis, jis ima į rankas duoną ir, pakėlęs akis į dan-

ŠV. KOMUNIJA RANKOJE

A. SAULAITIS, S.J.

Kai prieš penkiolika metų, 1962 m. spalio mėn. 2 d., visose bažnyčiose skambėjo varpai, skelbdami Vatikano II suvažiavimo pradžią, pusė pasaulio dabartinių gyventojų dar nebuvo gimę arba buvo tik kūdikiai. Per tą laiką užaugusiai ar tebeaugančiai kartai liturginiai ir kiti Bažnyčios atsinaujinimo pakeitimai visai suprantami. Tik vyresnieji jaučia tam tikrą įtampą tarp įprastinės ir atsinaujinančios Bažnyčios. Kurgi rasi saugią priebėgą, jeigu net religija kinta šiame nepastoviam pasaulyje? (Kol Dievo ir artimo meilės įstatymas nepanaiškintas, atrodo, dar lieka esminių dalykų nepakeistų).

Kai 1969 metais moderniausiojo krašto pasaulyje astronautai išlipo mėnulyje, tokie "atsilikę" kraštai kaip Šiaurės Afrika, Bolivija, Urugvajus įvedė savo vyskupijose paprotį šv. Komuniją dalinti į žmonių rankas. Vienas pagrindinių svarstybų 1977 m. gegužės mėn. JAV vyskupų konferencijoje lietė šį reikalą, ir nuo 1977 rudens iki 1978 vasaros krašto vyskupijos prisitaiko prie šv. Tėvo leidimo, rūpestingai ragindamos kunigus paruošti savo parapijų tikinčiuosius naujovei, kuri Bažnyčioje buvo kasdienybė iki IX amžiaus. Tur būt, visi "Laiškų lietuviams" skaitytojai, išskyrus lietuvius Jungtinėse Valstybėse, gyvena kraštuose, kuriuose tikintieji jau įpratę Komuniją rankoje priimti. Moderniausias kraštas, pakeitęs pasaulio ekonomiką, mediciną, mokslą, pramonę, techniką, neramiai laukia vėliausio liturginio pakeitimo.

gų, dėkoja savo Tėvui. Po vakarienės ima taurę, kalbančią apie jo netrukus išliesimą kraują, ir, kaip Bažnyčia pabrėžia, vėl tai daro dėkodamas.

Tad pagrindinė krikščionio žymė turėtų būti dėkingumas, net ir tada, kai giedrią saulę uždengia niūrūs debesys.

Komunija rankoje, kaip ir daugumas bažnytinio atsinaujinimo reiškinių, žmonėse jau randa paruoštą dirvą. Kai "senais laikais" katalikai kreivai žiūrėdavo į kitatikius, daug kas jautė, kad tokia laikysena neišreiškia visa tai, ką Kristus norėjo pasakyti apie žmonių tarpusavio santykius. Daug kas jau ėjo į kitatikių šventyklas draugų vestuvėm ar kitom šventėm, kai buvo pasakyta, kad tai nebėra "baisu". Kai šv. Tėvas 1950 m. ruošėsi paskelbti tikėjimo tiesa Marijos į dangų ėmimą, jis atsklausė visų vyskupų: ką tiki jūsų žmonės? Ir vieningai iš visų pasaulio pakraščių sugrįžo vienas tik atsakymas: visi tiki, kad Marija paimta į dangų su kūnu ir siela. Tada popiežius paskelbė "naują" Marijos dogmą. Žolinė seniai švenčiama Rytų ir Vakarų Bažnyčioje.

JAV Vyskupų konferencijos išleistas raštas paaiškina, kad Komunija pradėta dalinti burnon tada, kai ostijos tapo mažytės, o didi pagarba, jaučiama Švenčiausiajam Sakramentui, privedė prie labai retos Komunijos (taip kad buvo paskelbtas įstatymas, jog katalikas turįs bent kartą per metus šv. Komuniją priimti). Pagrindinio Eucharistijos simbolio — duonos laužymas ir valgymas, kaip ir gėrimas iš taurės, perėjo beveik visai į kunigo veiksmą.

Atsinaujindama Bažnyčia nori, kad tikėjimo simboliai išryškėtų pačiu ženklu ir jo bendruomenine reikšme. Kai seniau ligonis būdavo patepamas privačiau, šiandien sukviečiama visa šeimyna, kol asmuo dar gali kalbėti, kad visi dalyvautų. Susitaikymo (seniau, Atgailos) sakramento apeigos tampa ne tik viešesnės, bet ir norima, kad būtų matomas koks nors ženklas, kaip ir kituose sakramentuose (rankų uždėjimas).

Tas pats ir su šv. Komunija. Jau eilė metų net reikalaujama, kad ostijos būtų panašesnės į duoną. Kažkas net yra išsireiškęs,

kad lengviau tikėti, kad duona tampa Kristaus Kūnu, negu tikėti, kad plonytis paplotėlis yra duona. Todėl jau dešimtį metų JAV parapijose vis einama prie storesnių, didesnių ir neblukintų kviečių ostijų, kurios išreikštų valgymo ir laužymo simbolį.

"Imkite ir valgykite", sako Jėzus. Kai vyskupijose įvedamas tradicinis būdas Komunijai priimti, tikintieji sudės savo rankas, į kunigo žodžius "Kristaus Kūnas" atsakys "Amen" ir rankon paims Duona, ją patys įsidėdami burnon ir valgydami — jeigu nori, nes paliekama tikinčiajam lais-

vė Komuniją priimti, kaip jam patogiau: ar viduramžių būdu, ar seniausiu ir moderniausiu. Svarbiausia, pabrėžia vyskupų leidinys, yra pagarbus artumas Dievui.

Rugsėjo mėnesio "Catholic Digest" yra rašinėlis motinos, kuri daug apie tikėjimą išmoko iš vaikų. Vaikams nė nereikia aiškinti apie Komuniją rankoje, jie savaime pagarbiai supranta, kad jie priklauso Dievo tautai ir kad kiekvieno kūnas ir dvasia yra verti pagarbos. Tėvai ir kiti suaugusieji tai pajus, kai vaikai JAV-se Komuniją priims į rankas per ateinančius mėnesius.

DIDINGIAUSIOS PASAULIO KAPINĖS

JUOZAS PRUNSKIS

Po visą pasaulį sklinda garsas, kad gražiausios pasaulyje kapinės yra Genovoje. Tai ir palenkė mane, keliaujant po Europą, sustoti tame Italijos mieste. Tai didžiausias Italijos uostas, Ligurijos provincijos sostinė, įsikūrusi toje vietoje, kur Viduržemio jūra giliausiai įsiskverbia į Europos žemyną. Miestas turi per 7000.000 gyventojų, labai kalnuotas, išaugęs jau Alpių papėdėje. Daugelyje vietų gatves, bent iš vienos pusės, reikėjo giliai iškasti ar net iškirsti, todėl prie šaligatvio daug kur mūro sienos, sutvirtinti šlaito kraštai. Jos nulipintos daugybe plakatų. Kadangi vietos daug, tai greitai lipina po tris, keturis ir daugiau tokių pačių plakatų. Įspūdingiau. Įrašyta įvairių politinių šūkių, kaip — mirtis fašistams ar — šalin komunistai. Pripiešta kūjų su priekalais ar fašistų ženklų. Matyt, kaip Italijoje gyva politinė kova.

Namai suglausti vienas prie kito. Neturėdamos kur baltinius džiauti, daug kur moterys juos iškabina pro langą. Tai įprasta italų miestuose. Prisižiūrėjau į gatves ir pastatus, apie porą kilometrų pėsčias žygiuodamas į garsiąsias kapines. Jos įrengtos upės pakrantėje, nuo gatvės aukštyne kylančiame kalne. Kitoje upės pusėje status uolos kalnas.

Pirmas žvilgsnis man išblaškė mintį, kad tai gražiausios kapinės. Kapai čia vie-

nas prie kito taip sustumti, kad vos yra siaurutis takeliukas, tik kojai padėt praeinant. Pasigendi tų dailių žaliuojančių vejelių, kokiomis mes galime gėrėtis pvz. Čikagos Lietuvių Šv. Kazimiero kapinėse. Tačiau, be abejo, tai didingiausios kapinės su meniškai labai turtingais paminklais — statulomis, koplyčiomis. Jų kai kurios iškyla kaip gotiškos ar kito stiliaus meniškos bažnytelės.

Pačiame centre — didingas, majestotiškas, ilgas meniškas paminklas su Kristaus Prisikėlimo koplyčia, su kupola, rozetėmis. Aplinkui čia tiek palaidota įžymybių, kurių kapai papuošti meniškais marmuro skulptūromis, išryškinant mirusiųjų nuopelnus, pasilikusiųjų liūdesį, prisikėlimo viltį, religinę paguodą. Daug kur velionis ar velionė skulptūrose vaizduojami lyg užmigę, angelų ir šventųjų apsupti. Čia vėl paminkle beliūdinti moteris, dailiai iškalta iš juodo marmuro. Kitur ištisi sarkofagai. Čia vėl paminklas su budinčiu angelu, saugančiu iki prisikels. Reikšmingas įrašas:

Dormiunt in terrae pulvere,
Evigilabunt in vitam aeternam,
(Miega žemės dulkėse,
Prisikels amžinam gyvenimui).

Čia vėl prie kapo skulptūra moters su stambiu inkaru — prisikėlimo viltimi. Atskiros kapinės vaikams. Daug kur matyti

kiparisai. Jų žalumas primena amžiną, nesibaigiantį gyvenimą, o jų tiesumas, kaip žvakės, su smailėjančia, į dangų kylančia viršūne, rodo, kur mirusiųjų viltis.

Kapinės kuo tolyn, tuo labiau kyla į kalną, ir laidojimų vietos įrengtos kaskadomis, į kurias veda marmuro laiptai. Kapinių mauzoliejus dailus, ir vis dėlto nėra to meniško puošnumo, kokį galima pvz. matyti Čikagos Resurrection kapinių mauzoliejuje.

Kalne prieinu paminklą, kur antkapio statula — sportininkas, žmogaus didumo, su sporto uniforma. Įrašas skelbia, kad paminklą pastatė visa Italija, reikšdama pagarbą savo amžinybėn nuėjusiam garsenybei Alfredo Gargiullo.

Čia vėl iš marmuro iškalta gėlių puokštė prie kryžiaus. Stebina daili mozaika — kryžius, papuoštas žaliais vilties lapais. Vėl kapas, apdengtas ilga marmuro plokšte, į kurią įtvirtinta stambi grandis — lyg kad būtų už ko nusitverti ir atkelti angelui, kai ateis prisikėlimo valanda.

Kitur vėl paminklas aukštos piramidės pavidalo. Dar kita koplyčia, išpuošta egiptiško stiliaus kolonomis. Atskiras plotelis skirtas laisvės kovotojų kapams. Tai kritusieji 1944-1945 m. Jų antkapius puošia nuotraukos.

Kiekvienas kapas iš šonų, iš galų apstatytas marmuro plokštėmis, stambia plokšte iš viršaus apdengtas.

Kapinės didelės, majestotiškos. Tokios kalnuotos, kad vyresniems būtų sunku vaikščioti, ir takuose kabo lentelės, rodančios kur sustoja specialūs autobusėliai, kurie išvežioja žmones po kapines.

Yra ir palmių. Atsisėdau suolely po jomis, akis vedžiodamas po paminklus, išaugusius čia ilgais dešimtmečiais, su meniškais puošmenimis, kokius italai tikrai sugeba išradingai sukurti. Pačiose kapinėse žmonių nedaug, bet prie įėjimo vartų — nuostabi gausybė būdelių su margaspalvėmis gėlėmis.

Labai verta buvo parai sustoti Genovoje ir pamatyti didingiausias pasaulio kapines, o vis dėlto — amžinam poilsiui norėčiau gulti, jei ne savo tėviškės Daugailių kapų

kalnely, tai Šv. Kazimiero kapinių žaliuojančioje lygumoje Čikagoje.

Sutrumpinęs pobūvį Genovoje, skubėjau į Milaną. Traukė garsioji katedra. Tai tikras meno stebuklas. Didžiausia gotikos katedra Italijoje, įžymiausias Milano meno kūrinys. Pradėta statyti 1386 m. Statyba ir gražinimas tęsiasi jau šeštas šimtmetis. Iš masyvaus pastato stiebiasi aukštyrni gotikos bokšteliai, kurių viršūnėse įvairiausios statulos. Iš viso viduje ir iš lauko pusės čia esama daugiau kaip 3.000 statulų, meniškaiai sukurtų. Priešais dailiai lygiai su geometrinėmis figūrų papuošalais išgrįsta aikštė, iš kurios galima pajusti visa didingoji katedros perspektyva. Kai aikštėje sėdėjau ant paminklo pjedestalo, čia pat prisėdo ir du iš Libano atvykę studentai. Jie dar paklausė, kaip reikia rašyti "Duomo" — visų priimtą katedros ir aikštės vardą. Verta važiuoti tūkstančius kilometrų, kad pamatytumei šią gotikos meno stebuklą, kurio kolosaliniai darbai pareikalavo šimtmečių.

Netoliese yra architekto Mengoni suprojektuota galerija Viktoro Emanuelio garbei. Arka ir visas gatvės susikryžavimas dengtas stiklo kupolą. Milaniečių mėgstama lankyti, buriotis vieta. Čia gatvėje vyksta sutelktų žmonių mitingėliai su karštais kalbėtojais.

Dar varsnelę paėjus — didingieji pasaulinio garso Scala operos rūmai. Tai vadina moji lyrinių menų šventovė, kurioje gali sutilpti 2.800 žiūrovų. Antrojo pasaulinio karo metu subombarduota, bet dabar pilnai atstatyta, žavi savo klasiško meno formomis. Atstatytuose rūmuose atidarymo spektaklį dirigavo Toscanini.

Bet milaniečių gyvenimas koncentruojasi toje plačioje katedros aikštėje. Čia skamba gitaros melodijos ir jaunimo dainos. Vaikai stebi iš rankų penimus balandžius. Kiti su dėmesiu akis įsmeigę į saulėleidžio spindulių apšviestą katedrą, su šventaisiais ir furijomis ant karnizų. Katedros dailios durys tai kaip savita meno paroda. Daug dailininkų čia dirbo. Apie juos galima išgirsti katedroje, įmetus pinigėlį ir klausantis iš įrašytos juostelės paaiškinimų anglų, vokiečių,

prancūzų, italų ar ispanų kalbomis — tiek daug čia iš įvairių tautų turistų privažiuoja. Grindys — juodo, rudo, balto marmuro inkrustacijos.

Užsuku į netoliese esantį pasauliečių knygyną. Nuostabiai daug religinių ir kitokių knygų italai prisispausdinę. Nors daugumas minkštais viršeliais, bet kainos nėra labai pigios.

Patogiai permiegojau kunigų bendrabuty. Nakvynė ir trys pavalgymai — 9 dol. Buvo kiek keista matyti, kad valgomajame kiekvienas sėdo prie atskiro stalo, bet šnekėdamiesi kai kurie susišukavo. Seselių tvarkoma jauna italė vikriai visiems patarnavo.

Sekantį rytą išžygiavau Milano gatvėmis. Daug šventųjų vardų: Šv. Tomo, Šv. Jono, Šv. Margaritos, Šv. Petro, Švč. Marijos ir panašiais vardais gatvės. Svarbiausia, ieškojau Leonardo da Vinci piešto Paskutinės vakarienės paveikslo. Jis prie Malonių Dievo Motinos bažnyčios. Radau, bet koplyčia užrakinta, neįleidžia iki 10 val., o man tą pat dieną reikia išvažiuoti. Įeinu į bažnyčią. Klausykloje sėdi kunigas - dominikonas. Išsakau jam savo rūpestį. Jis atsiliepia:

— Niekio negaliu padėti. Anksčiau ta koplyčia su garsiuoju Paskutinės vakarienės paveikslu priklausė mūsų vienuolynui, bet kai Napoleonas užėmė Milaną, atėmė, suvalstybino, tai ir dabar valstybės žinioje. Atidarys tik dešimtą.

Reikėjo palaukti. Jau iš anksto rinkosi turistų grupės. Kai įleido, sustojome prieš tą kelių šimtų metų senumo paveikslą sienoje. Jau vietomis išblukęs, bet labai įspūdingas. Jo reprodukcijos paplitusios po visą pasaulį. Genialaus dailininko perteikta tų pirmųjų mišių rimtis su įspūdinga jų dalyvių — Kristaus ir apaštalų ekspresija.

Prisiminiau, kad dailininkas rūpestingai ieškojo tinkamesnių tipų, kurdamas įvairių apaštalų veidus. Šv. Jonui atrado itin dailų jaunikaitį. Paveikslą kūrė ilgai. Jam ypač sunku buvo rasti žmogų, iš kurio nupieštų Judą. Po ilgesnio ieškojimo surado, kuris savo atstumiančiais bruožais buvo tinkamas

pavaizduoti Išganytojo išdavėją. Koks gi buvo nustebimas, kai paaiškėjo, kad tai tas pats, kuris pozavo piešiant šv. Joną, tik, nugrimzdęs į miesto padugnių gyvenimą, po kelerių metų pasidarė daugiau panašus į Judą...

Keliavau toliau Milano gatvėmis. Priėjau senutę šv. Ambrozijaus statytą bažnyčią. Čia vyskupas baigė mišias ir jau laimino žmones. Vėl užėjau paminklą kare žuvusiems milaniečiams. Prie jo degė amžina ugnis. Netoliese ir Švč. Širdies katalikų universitetas, kuriame studijas išėjo ir mūsų gabioji dr. Agutė Šidlauskaitė.

AR TAS SMULKMENOS?

I. KAL.

Mano draugas Petras — jaunas puikus vyrukas. Grįždamas iš darbo, mandagiai sveikinas su visais pažįstamais. Tik savo žmonai jis netaria nė žodžio. Ir tai neatsitiktinis reiškinys. Dažnai su savo artimaisiais mes esame netaktiški, grubūs, nejautrūs, o svetimų žmonių draugijoje taip niekad nesielgiam.

Gaila, bet daugelis šeimų negali pasigirti puikia bendravimo kultūra. Kaip dažnai mes stengiamės įrodyti, kad kitas neteisyb. Ar ne geriau ramiai pasvarstyti, kodėl jis pasielgė taip? Gal būt, po kurio laiko paaiškės, kad vis dėlto teisyb tas kitas.

Kas iš mūsų, pavyzdžiui, drįstų atplėšti svetimą laišką ar atidaryti svetimą laiškų dėžutę? Tai laikoma vos ne nusikaltimu... O štai atplėšti laišką, adresuotą žmonai ar vyrui, kai kam atrodo visiškai leistina.

Ar dažnai vyras, atsikėlęs nuo pietų stalo, padėkoja žmonai, kuri sugaišo daug laiko gamindama? Daug kur netgi nepriimta sakyti vienas kitam "prašau", "atsiprašau". Dar nemaloniau girdėti, kai su tuoktiniai vienas kitą bara ir kritikuoja svetimų žmonių akivaizdoje, pamiršę bet kokią saiką ir taktą.

Laimė, santarvė, džiaugsmas šeimoje priklauso pirmiausia nuo mūsų pačių.

Zenta Tenisonaitė

KOKIA GRAŽI TU, ŽEME

Kokia graži, tu, Žeme,
kada regiu tave,
kabėdamas aukštai erdvėj.
Kai tuštumos rūkai
ir žvaigždžių milijonai
mane tik supa ir linguoja.

Kokia graži tu, Žeme,
tarytum mėlyna vilties liepsna
juodo dangaus akiraty
ir šviesus kelrodis
į pasakos svajonių karalystę.

Kad nors lietaus lašai
paliestų veido odą ...
Kad juodžemio ir molio kvapas
pakutentų nosi ...
Aš tik mėštau, mėštau —
dabar —
kokia graži tu, Žeme ...

DIEVO VEIDAS

Koks nuostabiai gražus
turėtu būti Dievo Veidas,
jei būtų matomas Jis
žmogaus akimis.

Dabar kaip atspindys, kaip veidrodis,
žiedų spalvose mirguliuoja,
o šypseną — kiekviename gėlės žiede
gerumą rodo.

VĖJO DOVANA

Šiandien iš Tėviškės man vėjas
atgabeno saulės spindulėlį vieną.
Ir aromatą atnešė vandens
iš šnekančio šaltinio girioje.
Nors rankose šiandien
tik vėsu vėjo kvapą dar laiku,
bet taip brangi, brangi ta dovana,
kad su tavim nesidalinsiu.

RYTO GARSAI

Rytą, kai jauna šviesa
apgraibom ieško tako,
pirmieji paukščių trimitai
garsiai ir ikyriai
padalina pasaulį į dvi puses —
tau ir man.

AUŠROS GIMIMAS

Naktis, tarytum pasakiškas paukštis,
suplasnojo sparnais
ir pakilo į dangų.

Baltame dienos lizde
paliko prasikalęs rytas
gaidžio balsu kelti
tamsumos dangą.

BAIMĖ

Nerimas įleidžia kreivas šaknis į širdį
ir sužydi, tarytum juodi erškėčiai.
Siela rauda žemės žalumo, kai žmogus
galvotrūkčiais dangina save į prarają.

AR SVARBU

Amžina Laiko jūra,
kurioje nuskęsta
gyvenimas, meilė, mirtis ...
Ar svarbu?...
Ar svarbūs žodžiai
ir benamės mintys
vienišu keleiviu,
kurie kaip meteorai
nušvinta ir dingsta
Amžinybės jūroje ...
Ar svarbu?... Ir kam ...

MIRAŽAI

Mano sapnai sudužo,
kaip kristalo veidrodis ūmai...
O aš mačiau jame,
kaip jūrą, platų ežerą
ir
ant vandens linguojanti
baltos lelijos žiedą ...
Saulėtekio spalva pragydusi
pavasarį girdėjau,

ŽODŽIAI

Kaip sieną auga žodžiai.
Siena kaip kalnagubrys.
Sakyk, kodėl žodžių šešėliuose
slepiasi nakties tyla,
o tarp jų žydi
violetiniai vijokliai
kaip siena ...

VYSKUPO VINCENTO BRIZGIO KUNIGYSTĖS JUBILIEJUS

Šiais metais J.E. vysk. Vincentas Brizgys švenčia 50 m. kunigystės jubiliejų. Tas pusšimtis jo gyvenimo metų buvo pašvęstas Bažnyčiai ir Tėvynei. Gimęs 1903 m. lapkričio mėn. 10 d. Plyniuose, Marijampolės apskrity, ir baigęs Marijampolės Rygiškių Jono gimnaziją, 1922 m. įstojo į Vilkaviškio vyskupijos kunigų seminariją. 1927 m. buvo įšventintas kunigu ir paskirtas vikaru į Kalvariją. 1930 m. išvyksta į Romą gilinti studijų. Popiežiškame Grigaliaus universitete gauna filosofijos ir Bažnyčios teisės doktoratus. Grįžęs į Lietuvą, 1936 m. pakviečiamas profesoriauti Vilkaviškio kunigų seminarijoje. 1940 m. paskirtas Kauno vyskupo pagalbiniu. Tai buvo jauniausias Lietuvos vyskupas. Šv. Tėvo atstovas Lietuvai arkiv. L. Centoz vysk. Brizgio šventinimo išskilmėse palinkėjo, kad jis būtų pirmasis nepriklausomybę atgavusios Lietuvos kardinolas. Tas linkėjimas gal ir būtų išsipildęs, jeigu Lietuva vėl nebūtų praradusi nepriklausomybės.

1940-1941 m., bolševikų okupacijos metu, vysk. V. Brizgys buvo vienintelės neuždarytos kunigų seminarijos Kaune rektorius. 1941-1944 m., vokiečių okupacijos metu, buvo Kauno universiteto Teologijos-Filosofijos fakulteto dekanas. 1944 m. vasarą buvo vokiečių išvežtas į Vokietiją ir apgyvendintas Regensburge, karmelitų vienuolyne. Po karo rusai jam neleido grįžti į Lietuvą.

1948-1949 m. lankė Amerikos ir Kanados lietuvių parapijas bei misijas. 1949-1951 m. vėl darbavosi Europoje. 1951 m. atvyko į Čikagą ir Vatikano buvo paskirtas rūpintis lietuviais už Europos ribų. Nuo 1960 m. po vysk. V. Padolskio mirties ir nuo 1967 m. po vysk. P. Brazio mirties jam teko rūpintis ir Europos lietuviams, iki šias pareigas galėjo perduoti naujai paskirtam vyskupui A. Deksnui.

J.E. vysk. Vincentas Brizgys

1961-1962 m. dalyvavo Vyskupų ir Diecezių administravimo komisijoje, ruošiant II Vatikano susirinkimą. 1965 m. popiežius Paulius VI vysk. Brizgiui suteikė *Apaštalo Sostui Asistuojančio* garbės titulą.

Vysk. V. Brizgys visą laiką aktyviai dalyvauja mūsų spaudoje ir yra parašęs keletą knygų: *Civilinės santuokos klausimai* (1939), *Marija danguje ir žemėje* (1956), *Trisdešimt meilės žodžių* (1957), *Negesinkime aukurų* (1959), *Religious Conditions in Lithuania under Russian occupation* (1958), *Katalikų Bažnyčia Lietuvoje* (1977). Ši knyga paruošta spaudai ir anglų kalba, bet dar neišspausdinta.

Vysk. V. Brizgys aktyviai dalyvauja daugelyje lietuvių organizacijų, nuolat rūpindamasis Bažnyčios ir mūsų Tėvynės reikalais. Lietuvos okupantui jis yra didelė ir labai nemaloni rakštis, užtat prieš jį visokiais būdais kovoja ir spaudoje šmeižia.

IR JAUSMAIS, IR PROTU

B. KUZMICKAS

Tur būt, kiekvienam gerai suprantama, kaip nedaug mes galime atitrūkti nuo savo minčių. Mūsų dvasinis gyvenimas – tai nepaliaujama minčių ir vaizdų kaita. Bet, į jį gilindamiesi, pastebėsime, kad mes dar mažiau galime atitrūkti nuo savo jausmų. Mūsų kasdieniniai poreikiai, norai ir ketinimai, mūsų praeities prisiminimai ir ateities viltys yra daugiau jausmai ir nuotaikos, negu mintys. Dažnai mus poelgiui ar veiksmui greičiau paskatins gyvas jausmas, negu abstrakti mintis. Daugiau jausmais, negu mintimis mes suvokiame ir save pačius, savąjį "aš", savo asmenybės tapatumą.

Be abejonės, šiais klausimais esama įvairių nuomonių. Juk ir žmonės savo dvasiniu pasauliu aiškiai skiriasi. Vienas atsakingais gyvenimo atvejais labiau klauso savo proto, kitas greičiau pasiduoda jausmams. Beje, protą nuo jausmų mes vargu ar galėtumėm aiškiai atskirti. Vis dėlto, tur būt, visi sutiks, kad savo gyvenime į daugelį įvykių mes kur kas gyviau atsiliapiame jausmais, negu protu. Ypač svarbu tai, kad jausmai daugeliu atžvilgių yra patys tikriausi, patys autentiškiausi mūsų sąmonės aktai.

Bet kuria mintimi galima suabejoti, bet kurią iš jų galima ginčyti. Tuo tarpu su jausmais ir nuotaikomis pasiginčyti vargu ar galima. Nemalonų jausmą greičiau įveiksime kitu jausmu, veiksmu, poelgiu, pagaliau valios pastangomis, negu proto įrodymais. Jausmų, nuotaikų, išpūdžių atmintis daugeliu atvejų yra gilesnė, negu proto atmintis. Prisimenant svarbiausius savo gyvenimo įvykius, sėkmes ir nesėkmes, mūsų sąmonėje pirmiausia iškyla juos lydėję jausmai. Todėl subjektyvioji žmogaus savijauta daugiausia priklauso nuo jausmų. Galima pasakyti, kad mūsų gyvenimas yra toks, kokių jausmų mums tenka daugiausia patirti.

Beje, šios mintys visai nesako, kad jaus-

mai mūsų gyvenime yra svarbesni už protą, kad savo jausmų bei nuotaikų mes patys protu negalėtume kontroliuoti.

Iš priešasčių, veikiančių mūsų jausmus, pačios svarbiausios yra mūsų tarpusavio santykiai, kitų žmonių poelgiai ir darbai, žodžiai ir mintys. Bene daugiausia mus veikia tie kitų asmenų žodžiai ar poelgiai, kurie yra kreipiami į mus. Dažnai mes apie save galvojame, save vertiname taip, kaip apie mus galvoja, kuo mus laiko kiti, ypač mums reikšmingi, autoritetingi asmenys.

Tačiau neretai vienokius ar kitokius jausmus mums žadina ir asmenys, kurie mūsų atžvilgiu yra neutralūs, į mus tiesiogiai nesikreipia, tiesioginėmis savo poelgių pasekmėmis mūsų nepaliečia. Pavyzdžiui, mes galime didžiulis žavėtis kito žmogaus poelgiais ar sugebėjimais. Šie jausmai yra palankūs, pozityvūs, subjektyviai jie yra malonūs, jie išgyvenami kaip pasitenkinimas, kaip savotiškas džiaugsmas. Kitas asmuo savo nederamais, nedorovingais poelgiais gali mums žadinti ir nemalonius, neigiamus jausmus. Mes tokiems poelgiais piktinamės, baurimės, juos smerkiame, net jeigu jie mūsų tiesiogiai nepaliečia.

Tačiau neretai esti taip, kad mums yra nemalonūs, nepriimtini tokie kito asmens poelgiai ar darbai, kuriuose nėra nieko peiktino nei smerktino ir kurie mums tiesiogiai neturi jokių nepageidautinų pasekmių. Ne vienam iš mūsų gali padaryti nemalonaus išpūdžio netgi teigiami, kilnūs, girtini kito asmens poelgiai.

Šiuo atveju mes turime reikalo su pavydo jausmu. Tai yra negatyvus, netgi priešiškas kitam asmeniui jausmas. Pavydą paprastai žadina kiti asmenys savo padėtimi, populiarumu, pasisekimu, būdo bruožais ir kt.

Linkęs į pavydą žmogus savo padėtį, savo pasiekimus sąmoningai ir nesąmoningai lygina su kito asmens padėtimi ar pasiekimais ir dažnai jaučiasi esąs pažemin-

tas, ižeistas, paniekintas, nors tai ir neturėtų realaus pagrindo. Iš to dažnai kyla nepalankumas, atviras ar slaptas priešiskumas kitam. Pavyde išvelgsime ižeistos savimeilės, nuoskaudos, pažeminimo, piktinimosi, smerkimo, neapykantos bei kitokių negatyvių jausmų. Tai daug priklauso nuo to, kas pavydi, žinoma, ir ko pavydima. Vienaip pavydima gražių drabužių, kitaip sėkmės darbe, populiarumo ir garbės, trečiaip moters ar vyro meilės. Nepaisant šių skirtumų, pavydas visada yra nemalonus, kankinantis, asmenybės dvasines jėgas alinantis jausmas.

Tenka pripažinti, jog pavydo vargu ar kam tenka išvengti. Dažnai tai yra natūralus jausmas, kylantis žmogui nesugebant patenkinti svarbių savo poreikių, interesų, negalint realizuoti ketinimų. Ypač jeigu buvo negailėta pastangų bei darbo, jeigu žmogus jaučiasi esąs vertas sėkmės. Panašiais atvejais pavydas nebūtinai virsta priešiskumu kitiems žmonėms. Šis jausmas gali pažadinti žmoguje varžybą dvasią, paskatinti jo aktyvumą.

Vis tik iš pavydo dažniausiai kyla nepalankumas žmonėms. Todėl, kad subjektyvus pavydo šaltinis paprastai yra žmogaus savimeilė, puikybė, egoizmas, savanaudiškumas. Atrodo, kad savimylės, savanaudiški žmonės yra labiausiai linkę į pavydą. Pavydima dažnai to. Ko nesunkiai būtų galima pasiekti ir savo jėgomis bei pastangomis, tačiau iš apsileidimo ar puikybės tokių pastangų vengiama. Pavydima paprastai tiems žmonėms, su kuriais bendraujama, kartu dirbama, gyvenama, dažnai nepastebint ar nenorint pastebėti tų nuolatinių pastangų ir rūpesčio, kurios jiems atneša sėkmę. Savimeilė, puikybė ir apsileidimas, dvasinis tingumas dažnai yra giminingi, vienas kitu virstantys, vienas kitą palaikantys jausmai. Šitokiais bruožais pasižymintis žmogus gali kitam pavydėti visko: kultūringumo, dvasinio savarankiškumo, originalumo, netgi nesėkmių, jeigu jos kantriai ir oriai išgyvenamos.

Kai kurių žmonių sąmonėje pavydas taip suklesti, kad virsta stipriu, veiksmingu

ir klatingu jausmu. Čia daug reiškia laki vaizduotė, kuria pavydūs žmonės paprastai pasižymi, piešdami realius ir nerealius vaizdus. Vaizduotės dirginamas, pavydas gali nustelbti kitokius jausmus, retkarčiais paversti niekais ir dorovinius įsitikinimus, kilnius siekius, daryti juos tik išorine savo priedanga.

Išsikerojęs pavydas gali reikštis gana aktyviai — tikro ar įsivaizduojamo varžovo apkalbomis, šmeižimu, niekinimu, o kartais ir apčiuopiamais nedorovingais veiksmais. Ne vieną žmogų nevaldomas pavydo jausmas yra paskatinęs netgi nusikalstamiems poelgiams. Šio jausmo apimtas žmogus lengvai gali tapti piktus kėslus turinčiu žmonių įrankiu.

Dėl šių priežasčių pavydas, polinkis į jį yra doroviškai smerktinas asmenybės bruožas. Bet vien tik išorinis smerkimas nedaug gali padėti. Kur kas svarbiau pažinti psichologines ir socialines šį jausmą skatinančias, jį formuojančias priežastis, suprasti, kodėl įvairūs žmonės, atsidūrę "pavydo situacijoje", nevienodai šį jausmą patiria, jam pasiduoda. Šiais klausimais nemažai gali pasakyti šiuolaikinė psichologija.

Esama pagrindo teigti, kad stipresnis ar silpnesnis polinkis į pavydą formuojasi jau vaikystėje, kartais su kitais individo dvasiniais bruožais. Daug ką čia lemia jausminiai ryšiai su pačiais artimaisiais žmonėmis, tų ryšių pobūdis. Stiprus polinkis į pavydą formuojasi kaip jausminis asmenybės nesavarankiškumas, savigarbos ir orumo stoka. Save patį individas suvokia ne kaip savaimę vertingą, o tik vienašališkame santykiyje su kitais žmonėmis, jų pasiekimais, darbais, populiarumu ir pan. Galima dar pasakyti, kad pavydas — tai ir nenormali vertybinė orientacija, ir silpna dvasinė disciplina. Pavydima paprastai žymiai daugiau, negu tam esama pagrindo.

Aišku, kad pavydo jausmas negali padidinti nei žmogaus gyvenimo sėkmės, nei laimės. Pavydus žmogus nuolat jaučia nerimą, nepasitenkinimą savimi ir kitais, o

MOTERYS IR VEDYBOS

DANUTĖ BINDOKIENĖ

— Priklausai redakciniam kolektyvui, tai rašyk, — rimtai tvirtina Vyriausias Redaktorius.

Tema jam kažkaip galvon užklydo, o gal išplaukė iš dažno ir artimo bendravimo su žmonėmis. Veltui purčiau galvą, traukiau pečiais. Tai ne tema, o anekdotas. Ką galima rašyti?

— Parašyk, — sako, — kodėl mergaitės labai nori ištekėti!

Ėmė ir sužėrė visas išsilaisvinusių laikų moteris į vieną maišą lyg pupas. Argi jis negirdėjęs apie moterų lygias teises? Argi nežino, kad moterys dabar jau laisvos — jos gali norėti ir pasiekti, ką tik nori. Kodėl būtinai ištekėti?

Kai nulsūgo pirmojo susierzinimo potvynis, ėmiau dairytis. Kuo labiau dairiausi medžiagos temai, tuo keisčiau visas reikalias pradėjo atrodyti.

Nuėjau apsipirkti. Didžiulėje maisto produktų parduotuvėje metalinius vežimėlius stumdė geras pustuzinis jaunų moteriškių. Pavargusiais veidais, tuščiomis akimis ir spiegiančiais įsakymais jos gaudėsi savo mažamečius vaikus tarp parduotuvės lentynų, kimšo į vežimėlius kūdikių maisto stiklainiukus, popierinius vystyklus, šluostėnais, ramino besipešančius ir stengėsi kaip nors apsipirkti, neperšokant turimų pinigų sumos. Ar jos norėjo ištekėti? Ar norėdamos žinojo, kas jų laukia?

Nuėjau parsivesti mažamečio sūnaus iš mokyklos. Aikštėn sugužėjo pulkas moteriškių, jos taip pat vaikų laukia. Dažna su vežimėliu, su vedamu už rankytės, su nešio-

jamu po širdimi. Jų veiduose taip pat maža gyvenimo džiaugsmo, nedaug energijos. Aišku, kad jos ir namuose neturi per daug poilsio, ramybės, o darbo ir rūpesčių — iki valiai.

Ir taip visur: moterims — šeimininkėms skirtuose žurnaluose, televizijos reklamose. Ištekėjusios moters gyvenimas — ne pyragai. Darbas, rūpestis, maža pasitenkinimo atliktu darbu, nes jo nematyti, nors vakare visus sąnarius spaudžia nuovargis ir galva sunki. Jeigu dar moteris turi dirbti ir už namų sienų, jos parai per mažai 24 valandų. Tada prisimena Dievo prakeikimas iš liaudies pasakos "Artojas ir verpėja", kad moteris niekad savo darbų užbaigti negalėsianti, o vyras, atlikęs savuosius, galės visuomet atrasti laiko poilsiui. Ar tikrai merginos taip veržiasi į tą vedybinį rojų?

Užklausta maža draugės dukrelė, kuo ji užaugusi norinti būti, tvirtai atsako: "mamytė". Visai tas pats atsakymas, tik kitais žodžiais pasakytas, nuskamba iš pradinės mokyklos šeštojo skyriaus mergaičių ir iš aukštesniosios aštuntokių. Tą pat šiek tiek droviai pakartoja su doktoratu pažįstama. Gera mokslai, karjeros ir įdomios profesijos, bet merginų svajonė dar vis ta pati — ištekėti. Tuo tarpu pasiteiravus panašaus amžiaus berniukų, neatsirado nė vieno, kurio gyvenimo tikslas būtų vedybos.

Jeigu prie šios berniukų nuomonės dar prikerigus vyrus, tai susidaro išpūdis, kad vedybos yra moterų sugalvota institucija, į kurią vyrai nejučiomis įmanipuliuojami, įsnekinami, kai kitos išeities nebelieka.

Ieškant medžiagos temai, pradėjo darytis visai neaišku: ar tikrai merginos taip nori ištekėti, ar čia dar vienas vyriškai giminei patogus mitas, kuris ilgus amžius laikė moterį "savo vietoje". Vyrų planavo didžius žygius, garbingus darbus dirbo, o moterims priklausė "vaikai, virtuvė ir bažnyčia". Moterys, įpratusios paklusti, nusiileisti, nusilenkti "pranašesniems" vyrams,

tai yra rimta kliūtis darniems santykiams su kitais, dvasinei ramybei, o kartu ir laimei. Todėl polinkis į pavydą yra šalintinas bruožas. Daug čia gali pagelbėti paties žmogaus veiklumas ir kūrybiškumas, didesnė dvasinė disciplina, realistiškesnė vertybinė orientacija.

nuolankiai priėmė tokią situaciją. Ką jos galėjo daryti? Nedaug pagarbos ar teisių neištekėjusi moteris galėjo tikėtis. Kai kuriose kultūrose ji net sielos neturėjo, kol susirasdavo vyrą, kuris ją iš tokios baisios situacijos sutikdavo išgelbėti — vesti. Argi nuostabu, kad didžiausias tėvų rūpestis buvo ištekinti dukteris, kraičio gausumu paperkant būsimą vyrą, o mergaičių svajonė — ištekėti.

Nors laikai pasikeitė, mitas užsiliko. Šiandien moteris gali savo gyvenimą tvarkyti pati, nereikia slėptis už vyro nugaros. Ji gali siekti mokslo, gali "planuoti didžius žygius ir dirbti garbingus darbus" greta vyrų. O vis dėlto įgimtas lizdo sukimo sindromas dažnai pralenda pro modernizmo kevalą, kuriuo šiurkštinė mergina dangstosi. Mergaitės ištekėti nori gal ne kiek mažiau, kaip prieš porą šimtmečių ar daugiau, kada jos meldėsi jaunam Mėnuliui dievaičiui, nešė aukas deivei Mildai, kad atsiųstų bernelį su aukso žiedeliu...

Belieka klausimas — kodėl? Atsakymų tiek, kiek užklaustųjų: nes mylėjo, nes norėjo visą gyvenimą kartu praleisti, nes be jo gyventi negalėjo, nes tingėjo dirbti, nes norėjo turėti saugų gyvenimą... Gal būt, atsakymo neverta ieškoti, nes jis yra paties Tvėrėjo, pačios natūraliosios gamtos padikuotas. Atskirai vyras ir moteris, nesvarbu kokias asmenišką išsilavinimo ar nepriklausomumo aukštybes pasiekę, lieka kažkaip nepilni, tarytum neišbaigti, lyg dvi atskiros to paties vieneto pusės. Moteris, būdama jautresnė tikriesiems gamtos dėsiniams, tai pajunta pirmoji. Jaučia tai ir vyras, tik jo "vyriškumas" dažnai neleidžia prisipažinti. Daugumai vyrų dar gana toli iki tokio žmogiškosios evoliucijos taško, kada galės ramiai tarti, kad nori sukurti šeimą, kad jam svarbu vesti. Įgimtas lizdo sukimo sindromas ir juos veikia, tik vyrai tai mėgsta vadinti kitokiais vardais, pajuokdami moteris už atvirumą.

Ne visos merginos svajoja apie vedybas, tik tokių kilnių tikslų skatinamos. Daugeliui tai mados reikalas. Negarbinga likti senmerge, lyg niekam nereikalinga, niekenu

nepasirinkta. Daugeliui tai materialinių išskaičiavimų reikalas. Vyras, ypač su gera profesija, uždirbs pragyvenimą, nereikės rūpintis ateitimi. Didelė materialistinio galvavimo propaguotoja yra mergaitės mama, kuri svajoja apie daktarą, inžinierių ar kitos pinigingos profesijos vyrą savo dukteriai ir nejučiomis tas svajones perduoda mergaitei. Dabartinės populiariosios komercijos tikslas — privilioti, patraukti pirkėjus, nes tas ar kitas reklamuojamas produktas patiks priešingos lyties asmeniui. Tam skiriami ir intensyviai reklamuojami įvairūs reikmenys televizijoje, spaudoje, filmuose, kiekvienoje įmanomoje ir neįmanomoje vietoje. Nežiūrint, kad komercija stengiasi suartinti priešingų lyčių asmenis nors ir dirbtinėmis priemonėmis, visuomenė į tą suartėjimą dar vis žiūri abejingai, net su pasipiktinimu, jeigu jis nesibaigia vedybomis. Šeima tebėra pagrindinis visuomenės vienetas, nors liberalieji stengiasi propaguoti "be varžtų, be žiedų" laisvą gyvenimą.

Nors ir komercinių manipuliacijų kiek atbukintos, mergaitės tebejaučia, kad "laisvo" gyvenimo nėra. Anksčiau ar vėliau kas nors turės už tuos malonumus užmokėti. Dažniausiai tokia sąskaita pateikiama moteriai. Todėl tas natūralusis atsargumo instinktas leidžia mergaitei reikalauti vedybų, o ne kažkokio dirbtinio pakaitalo.

Išvada labai paprasta: mergaitė nori ištekėti, tai tiesa, bet lygiai taip pat ir vyrai nori sukurti šeimas. Niekas jiems rankų nesuka, kad eitų prie altoriaus, eina besišypsodami! Jeigu vyrai vis dar nepajėgia prisipažinti, kad jiems svarbus šeimyninis gyvenimas, reikalingos vedybos, tai moterys yra jiems atlaidžios. Joms juk nesunku žaisti tuos nekaltus žaidimėlius, o vyrai tiki išlaikę savo "vyriškumo mitą" sveiką ir nepalaužtą...

Moterystė — tai laivelis, nešas du asmenius audringa jūra: jei kuris jų padarys neatsargų, neapgalvotą judesį — laivelis apsivers.

L. Tolstoj

APIE VADOVAVIMO MENĄ

A. SUSLAVIČIUS

Vadovo asmuo ir elgesys, iš tiesų gana dažnai, jeigu ne nuolat yra valdinių svirstomas ir vertinamas. Neatsitiktinai. Nuo vadovo pažiūros į valdinius (arba nuo valdinių santykių su vadovu) daug kas priklauso: bendra darbo psichologinė atmosfera

— draugiška arba nedraugiška; darbo produktyvumas ir drausmė, bendras pasitenkinimas darbu ir t.t. Kai žmogus keičia darbovietę, jo sprendimas daugeliu atvejų yra tiesiogiai ar netiesiogiai susijęs su konfliktais tarp vadovo ir valdinių.

Kiekvienam jaunam ar naujam vadovui kyla problema, kaip jį priims valdiniai ir kaip jam elgtis, kad viskas vyktų kuo sklandžiausiai. Tos pačios abejonės apima vyrą ir moterį. Mat, iš visų vadovavimo menų dėsnių tėra kokie du trys, į kuriuos reiktų atkreipti dėmesį ypač moterims. Ne daugiau.

Vadovui visų pirma reikia įsitvirtinti valdinių tarpe, įgyti autoritetą ir pagarbą. Nors kiekvieno vadovo autoritetas priklauso nuo tų pačių dalykų, būtent, nuo kvalifikacijos, amžiaus, lankstumo asmeniniuose santykiuose, — kiekvienas kreipia didesnę ar mažesnę dėmesį į vieną kurią tų savybių. Vienam atrodo, kad svarbiausia — geras dalykinis pasiruošimas. Kitam tai mažiau svarbu, o labiausiai jis vertina gerus santykius su valdiniais.

Kartais, kai trūksta vadovavimui būtinų savybių, bandoma jas kompensuoti kitais būdais. Taip atsiranda pernelyg įsakmus tonas, nesiskaitoma su valdinių nuomone. Būna ir kuriozų. Teko pažinoti kontoros viršininką, kuris stengėsi, kad jo drabužiai, batai, laikrodis, asmeninio tualetu reikmenys būtų pranašesni ir brangesni, negu jo bendradarbių. Štai šitas bruožas pavojingas moterims.

Kadangi viršininkas yra nuolat stebimas, valdiniai greit sužino jo silpnąsias vietas, prisitaiko prie vadovavimo stiliaus, kartais ir labai neigiamais sumetimais. Taip

atsiranda pataikavimas. Kiekvienam vadovui rūpi valdinių nuomonė apie jį. Teigiama jų pažiūra ypač reikalinga vidutinių gabumų vadovui. Jų pagyrimą, pritarimą savo elgesiui toks vadovas visada suvokia kaip pritarimą vadovavimui, kaip teigiamą jo organizacinių ir administracinių sugebėjimų įvertinimą. Dažnai jis net neišsiaiškina, ar rodoma pagarba ir pritarimas yra tikri, ar tik tariami. Šios klaidos nereikėtų daryti.

Kiekvienas vadovas, be abejo, nori būti savo kolektyvui artimas. Kartais vien todėl viršininkas, pavyzdžiui, negali padaryti paprasčiausios pastabos bendradarbiui, sudrausminti jį. Bijo, kad žmogus įsižeis, kerštaus, pasiskųs kitiems, ir taip žlugs vadovo "geras vardas". Toks vadovo priklausymas nuo emocinių santykių su savo valdiniais silpnina vadovavimo efektyvumą. Tai vienas kraštutinis. Kitas kraštutinis — šykštūs santykiai tarp vadovo ir pavaldinių, nesidomėjimas jų interesais ir asmeninėmis savybėmis. Tiek atitrūkus nuo valdinių, tiek ir per daug su jais susiliejus, vadovo autoritetas nukenčia. Pirmuoju atveju jis laikomas pasipūtėliu, antruoju atveju nedaug kas iš viso jį vadovu telaiko. Vadovavimo menas, be abejo, pasireiškia kažkur tarp šių dviejų kraštutinių.

Kiekvieno vadovo teisės ir pareigos yra įstatymų bei instrukcijų nustatytos, griežtai apibrėžtos pagal užimamą postą ir visiems vienodos. Tad kaip atsiranda tie "įvairiausi vadovai"? Visų pirma todėl, kad kiekvienas žmogus, priklausomai nuo asmenybės savybių ir patyrimo, skirtingai supranta savo užimamas pareigas. (Atitinkamai ir valdiniai kiekvienas savaip supranta viršininko funkcijas, tikisi iš jo vienokio ar kitokio elgesio).

Pirmiausia vadovas yra "administratorius", kolektyvo veiklos planuotojas ir reguliuotojas. Tai žmogus, atsakingas už kolektyvo darbą, jo kokybę. Todėl jis ir pri-

valo būti ir geriausias, labiau už kitus patyręs tos srities žinovas.

Viena sunkiausių vadovo darbo pusių – reguliuoti santykius kolektyvo viduje. Nuo to priklauso palanki ar nepalanki emocinė darbo atmosfera. Tarpasmeniniuose konfliktuose jis pasireiškia kaip teisėjas, taikintojas: vienus turi guosti, kitus barti. Vadovas baudžia ar giria valdinius priklausomai nuo darbo kokybės, įdėtų pastangų, konfliktiškumo laipsnio. Vadovas – tai pavyzdys, elgesio matas savo darbuotojams.

Kaip matome, vienos vadovo pareigos yra oficialiai nustatytos ir įteisintos, o kitos – tik numanomos, "nerašytos". Pastarųjų žymiai daugiau. Iš jų ir galima spręsti, kokį valdiniai išivaizduoja savo vadovą. Tikras vadovas – tai bendradarbių teigiamų emocijų centras, žmogus, kurio pavyzdžiu sekama, su kuriuo save sutapatinama. Geru viršininku pasitikima, jis sukuria savo darbuotojams saugumo jausmą. Jeigu kai kuriais atžvilgiais vadovas ir neatitinka savo valdinių idealų, jie gali jį mintyse "pertvarkyti" ir išivaizduoti tokį, kokį būtent, nori matyti. Ir kuo vadovas yra labiau nutolęs nuo savo valdinių, tuo daugiau vietos jis palieka bendradarbių vaizduotei perkonstruoti jo vaizdą taip, kaip jis atrodo valdiniam. Tai, žinoma, taikytina didesnių bendruomenių vadovams.

Tai, kas pasakys, liečia teigiamai vertinamą vadovą. Tačiau viskas gali smarkiai pakisti tuo atveju, jeigu kolektyvą ištinka nesėkmė, nekokybiška produkcija, plano neįvykdymas, atskirų narių pražangos ir pan. Tokiu atveju vadovas tampa "atpirkimo ožiu", nepasitenkinimo šaltiniu. Jeigu pasisiekimo atveju vadovas yra gerų savybių simboliu, tai nepasisiekimo atveju jis tampa visų negerovių ir trūkumų įkūnijimu. Nelengva tad iš tikrųjų būti geru vadovu.

Vadovas niekadęs neturi užmiršti, kad valdiniai jį nuolat stebi. Pagal vadovo elgesį, jo emocinę būseną valdinys sprendžia apie savo santykį su vadovu. Niūri vadovo nuotaika gali būti sukelta, pavyzdžiui, nesklandumų šeimoje, bet žmogui, atėjusiam su asmeniniu prašymu pas tokį viršininką.

susidarys įspūdis, kad vadovas nepatenkintas juo. Todėl ne veltui sakoma, kad geras vadovas yra tas, kuris savo nuotakas palieka už kabineto durų.

Ko gero, čia ir bus tas atvejis, kai vadovui gali trukdyti "emocionalumas" – t.y. nesugebėjimas paslėpti savo nuotaikų, kuris, daugelio psichologų nuomone, yra būdingesnis moterims. Kaip tai patikrinti, niekada nebuvus vadovu? Labai paprastai. Paklauskite save, ar įspūdziai iš namų, šeimyniniai nesklandumai ir pan. labai veikia jūsų darbingumą? O darbe: ar greitai sutrinkate dėl nesėkmių ir duodate valią jausmams? Jeigu ne, jeigu mokate susitvarkyti, ne per daug atvirai reiškiate savo jausmus, galite būti ramus.

AR TAI POKALBIŲ TEMA?

T. M.

Senovinėse "Gero tono taisyklėse" buvo toks nurodymas: "Kalbėti visuomenėje apie savo ir svetimas ligas – nemandagu". Tas nurodymas tinka ir mūsų dienoms.

Kaip dažnai svečiai ateina su "pilnu rinkiniu" tariamų ir tikrų ligų simptomų. Ir tenka sėdėti prie vieno stalo su uždegimais, augliais, užkandžiauti, lydint kalboms apie kaimyno trūkį arba žymaus kino artisto tiesiosios žarnos auglį...

Traukinyje susitiko dvi žavingos kelevės. Vyras jau ruošėsi jas prakalbinti, tačiau moteris juos pralenkė, išklojusios savo neeilines medicinos žinias. Vienai jų, kaip paaiškėjo, neseniai buvo pašalinta cista. Ir prasidėjo natūralistiškiausios smulkmenos apie patirtus skausmus, apie skalpelio baimę, apie kraujo dėmes. Vyras nuo tokių kalbų iš karto nutilo, o traukiniui atvykus, dingo net neatsisveikinę su damomis. Tikriausiai jos po to skūsis dabartinių vyrų neišsiauklėjimu.

Panašios kalbos apie ligas ne tikrai nemalonios. Jautrius žmones jos gali dirginti, priversti juos rūpintis mažiausiais negalavimais, atsitiktiniais skausmais. Gal būt,

tas skausmas atsirado nuo nepatogios padėties miegant, stiprios kavos puodelio ar perdaug riebaus torto gabalo. Tačiau įtarus žmogus, išsijautrinęs nuo spalvingų pasakojimų apie ligas, neiškęs ir paskambins kokiai nors pažįstamai, garsėjančiai ligų žinovei, ir paklaus, kas čia galėtų būti ir kaip išsigydyti.

Ir prasideda "patarimai": pamėginkite tai, mano broliui padėjo. Įtarų ligonį tartum įtraukia į nelegalią pačių besigydančių sektą, kurios nariai pliekia save vaisiais, kaip senovėje atgailaujantieji diržais.

Pamėgink tokiam patarti pirma sureguliuoti miego ir mitybos režimą — supyks! Juk jis jau priskyrė save jeigu ne prie šventųjų, tai prie didžiųjų kankinių...

Pastebėta, kad apie negalavimus ir jų gydymo būdus kalbama ir tada, kai nebeturima ko kalbėti. Klausti apie orą! Banalu! Paseno! Užtat kaip lengva pradėti pokalbį, kukliai ištraukus iš kišenės buteliuką ir išridenus iš jo ant delno tablete: "Jūs kuo užgeriate — vandeniu ar soda? Ryjate iš karto ar sukramtote?"

Ir prasideda, prasideda... atsirišo liežuviai!

Yra ir kitos kategorijos pasakotojų apie savo ligas. Jų tikslas — ieškoti užjaučiančių. Jeigu jūs pakeisite temą, tai nuskriausite savo pašnekovą, užbrauksite visą pokalbio malonumą.

Jeigu ne jums, tai kam nors kitam jis įrodys, kad serga kaip tik ta liga, kurią jis įtarė. Jei norite, ir jus nukreips į "žinovus", kurių veiklą įstatymai vertina kaip šundaktariavimą. Jie tai tikrai ras ligą, kurios ir tikėtės, jie tai jau neapvils. Tikrai duok pinigų.

Pokalbiai medicinos temomis sukuria psichologiškai kenksmingą atmosferą tiek mėgėjams plepėti apie ligas, tiek ir aplinkiniams. Taip rūkantieji tabako dūmais nuodija ne tik save, bet ir tuos, kurie kvėpuoja tuo oru. Įdiegiama baimė, užmušamas, kaip sako mokslininkai, įgimtas organizmo sugebėjimas priešintis negalavimams.

Tai kodėl gi nuolatos girdime: "Jums

druskų nusėdimas! Ar kas nors su inkstais? Rūkštingumas sutrikęs? O kaip medžiagų apykaita?" Ir jūs pasijuntate tarsi žmogus, kurio akivaizdoje pašaliniai demonstruoja savo apatinius baltinius. Ir nė kiek nesidrovi, net mėgaujasi. Norisi čia priminti, kaip neetiška, netaktiška viešai išversti savo vidų.

Liga — grynai asmenišką reiškinį, ir pasakoti apie savo ligos simptomus dera tikrai gydytojui.

NUOTAIKA

M. VYŠNIAUSKIENĖ

Kaip daug ji reiškia žmogaus gyvenime. Kai gera nuotaika, daug lengviau dirbti, net sunkiausi klausimai atrodo žymiai paprasčiau išsprendžiami. Ir atvirkščiai. Jei nuotaika bloga, viskas atrodo daug sudėtingiau, negu iš tikrųjų yra.

O nuotaiką sukuriamo mes patys — sau ir kitiems. Kartais ją pataisome, bet neretai ir sugadiname. Štai kad ir taip.

Prie dantų kabineto nemaža eilutė. Ir beveik visi už žandų susiėmę. Atsisėdau ir aš, taip pat už žando susiėmusi. O šalia manęs — iškalinga moteriškė pasitaikė.

— Traukti? — klausia ji.

— Traukti, — sakau aš.

— Užpūliuotas? — klausia.

— Nežinau, — atsakau.

— Skauda?

— Skauda, — sakau.

— Tikriausiai užpūliavęs, — nesiliauja mano kaimynė. O kai dantis užpūliavęs, žinote, kaip pavojinga jį traukti, — tęsia ji.

— Gali būti baisios komplikacijos! Čia prieš kurį laiką vienam ištraukė užpūliavusį dantį, — tai jis ir nualpo kėdėje. O kad sutino jo veidas! Išėjo iš kabineto — nebe pažinsi, baltas kaip popierius. Paskui vaikščiojo čia gal mėnesį. Vis tamponus jam kišdavo, ir vis pūliai bėgo. O kitur, girdėjau, nuo danties traukimo net mirė moteris.

Visa tai ji taip garsiai ir išraiškingai pasakojo, kad girdėjau ne tik aš, bet visi, ku-

rie sėdėjo eilėje ir laukė tos, dabar atrodė, taip baisios procedūros. Viena moteriškė pasikėlė ir, pasakiusi "aš nebegrišiu", — išėjo. Pasidarė dar nejaukiau. Visų ir taip jau nekokia nuotaika dar labiau subiuo.

— Liaukitės pasakojusi, — pagaliau nebeiškentęs nutraukė ją vienas vyriškis. — Matot, kad ir taip visiems nelinksma.

Kitą kartą vėl ateinu pas daktarą, bet jau ne pas dantistą, o vidaus ligų. Ir vėl eilutė. Vėl šalia moteriškė. Įsikalbam. Pasirodo, ji pensininkė, buvusi stenografistė. Turi nesveiką širdį.

— Du infarktus turėjau. Vieną po kito. Gydytojai sakė, kad buvau beveik mirusi, — pasakoja ji.

— Bet aš netikiu. Man atrodė, kad visi gali mirti, tik aš ne. Aš nepasiduodu ligai, neinu pas gydytojus, kol tik galiu kentėti. Ir dirbau, kol tik galėjau. Bet paskutiniu metu jau pasidarė sunku, mano toks darbas, reikalaujantis įtempimo, tai ir nutariau nebedirbti, daugiau būti ore, vaikščioti.

Žiūrėjau į ją dar tokią žvalią, energingą, besišypsančią, pilną vilties ir ryžto gyventi. Net nesinorėjo tikėti, kad ji jau turėjo du infarktus. Ir mano pačios liga man pasirodė tokia menka, kad net suabejojau, ar bevarta čia laukti prie to kabineto durų ir gaišinti laiką gydytojui. Ir pagalvojau, kaip gera, kai sutinki tokį optimistiškai nusiteikusį žmogų, kuris visiems pataiso nuotaiką.

UŽUOJAUTOS ŽODŽIAI

A. KUČINSKAITĖ

Pirmadienį grįš buhalterė, palaidojusi dukrelę. Visi jai spaus ranką ir tars tą trafaretinį *užuojautos!*

— Šis žodis, prisipažįstu, stingsta mano lūpose, — skundėsi bendradarbė.

Be abejo, žodis, virtęs trafaretu, nustoja savo prasmės. Nemalonu jį tarti, dar nemaloniau jo klausytis. Formalus bendradarbių kartojimas: užuojautos! užuojautos! užuojautos! gedinčio ar šiaip liūdinčio žmogaus nepaguodžia. Tiems, kuriems dėl tos bu-

halterės liūdesio nei šilta, nei šalta, tokio formalaus žodžio gal ir užteks: atseit, atlik-sime savo pareigą, padarysime, kaip pri-dera, kaip įprasta, ko daugiau reikia! O draugai, bičiuliai — ką sakys?

Išmintingas žmogus žodžio kišenėj neieško. Kodėl būtinai "įsikąsti" tą vieną nusibodusį pasakymą *užuojautos*, kurį kartais "numetame" lyg elgetai išmaldą! Kas kam rūpi — ant liežuvio tupi. Pasiklausykime vaikų širdies balso:

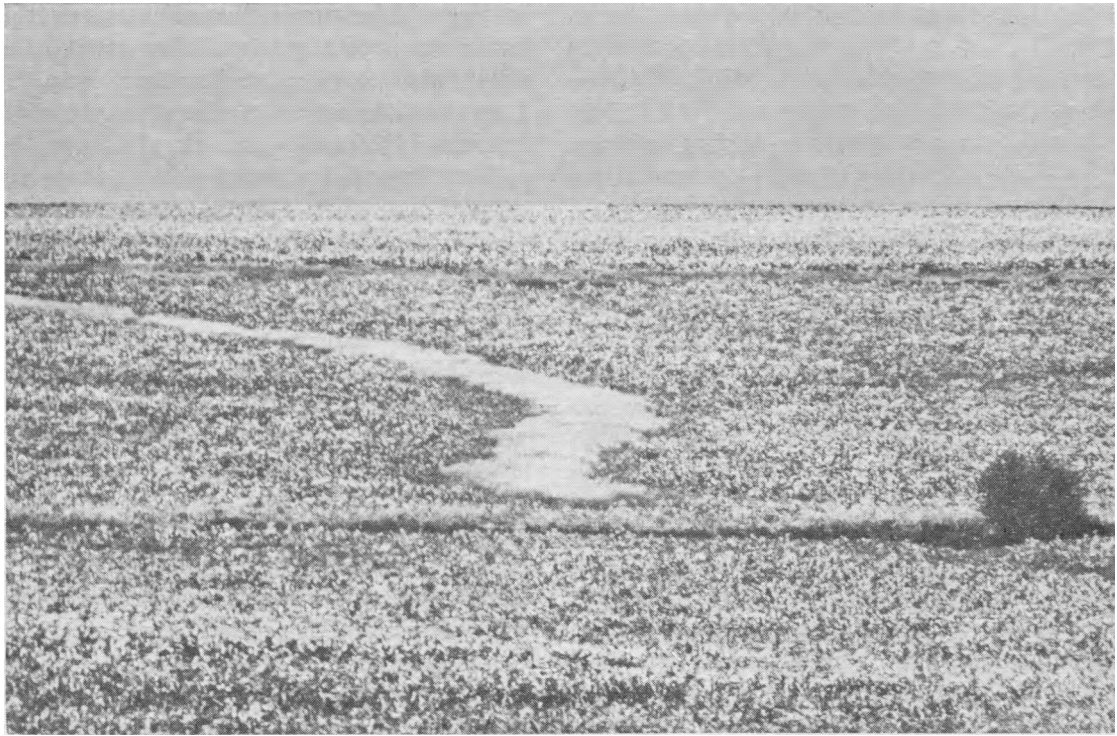
— Mamyte, — sako eidamas gulti sūnelis: — dabar aš tave pabučiuosiu du kartus, už save ir už sesutę (kurios netekome).

Jei mūsų užuojauta tikrai nuoširdi, žodžiai patys pasisiūlys, pvz.: *Liūdžiu kartu su tavimi. Tu žinai, kaip man gaila tavęs ir visos jūsų šeimos. O kad galėčiau nors kiek palengvinti tau skausmą! Tau dabar be galo liūdina... Ar pajėgsi šiandien dirbti?*

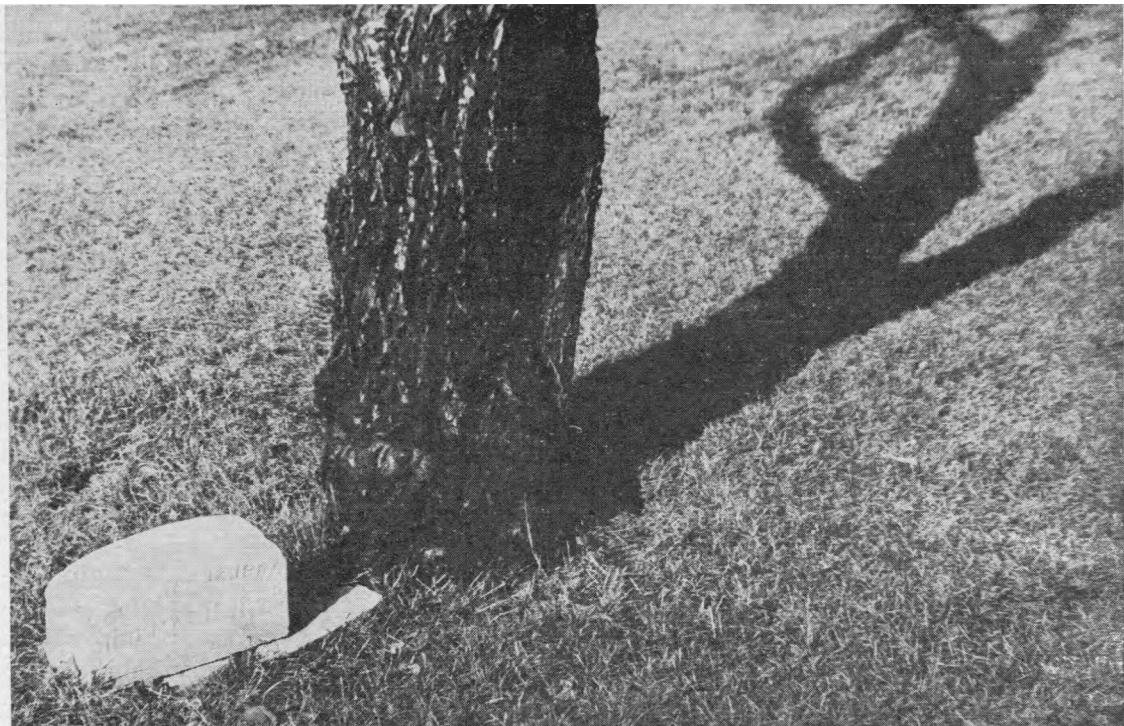
Jei sunku surasti tinkamą žodį, jei draugo nelaimė tave nepaprastai jaudina, tarytum užkanda žadą, — paspausk jam ranką tyliai, be žodžių (tyla — gera byla; geriau jau tylą, negu bet kokia byla). Užjaučiantis tavo žvilgsnis, nuoširdus pabučiavimas — bus geriausia paguoda.

Tuo dar nenorime pasakyti, kad nelaimės prislėgtą bičiulį, bendradarbį, kaimyną ar šiaip žmogų turėtume sutikti visiškai tyliai, nieko jam nepasakydami. Tai būtų slegianti, ne guodžianti tylą. Paspaudę nelaimės ištiktajam ranką, slogią tylą pasitenkime tuojau praskaidrinti geru žodžiu. "Taisyk žodžiui vietą, kaip svečiui patalą", sako liaudies išmintis. Galima pasidalinti laidotuvių išpūdžiais, pagirti tvarką, pasiteirauti apie mirusiojo paskutines dienas ar valandas, pasigėrėti žmonių nuoširdumu, pasisiūlyti kuo nors padėti namie ar įstai-goje. Leistis į tuščias kalbas, ką nors juokinga pasakoti po laidotuvių netinka.

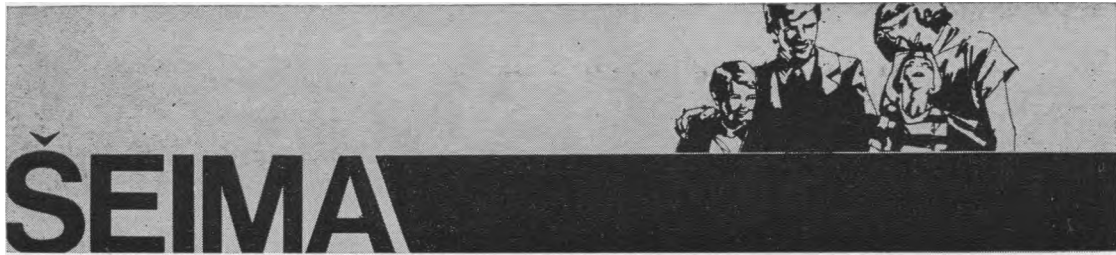
Ta pačia proga norime atkreipti dėmesį, kad pasitaiko tuščių kalbų ir lydint mirusįjį į kapus. Kartais laidotuvių eisenoje ar lydinčiųjų mašinoje girdėti tikra "erzelynė". Nepamirškime, kad geriausia užuojauta lydimo mirusiojo artimiesiems — tai *kapų tylą!*

Romo Bartuškos nuotraukos

Romo Bartuškos nuotraukos

Ir sunku, ir lengva

Viktoras Justickis

Niekur žmogus negali gauti tiek dėmesio, šilumos, niekas juo taip nesirūpina, kaip šeima. Tačiau kartu su tuo jokia gyvenimo sfera iš jo paties nereikalauja tiek darbo ir dėmesio. Tai ir namų ruošą, ir vaikų auklėjimas, ir gerų savitarpio santykių palaikymas.

Savo kelyje šeima susiduria su įvairiais stambesniais ir smulkesniais sunkumais. Vieni sunkumai kyla pirmajame šeimos gyvenimo etape, sprendžiant buto ir buities problemas. Daug džiaugsmo suteikia kūdikio gimimas, bet kartu padidėja visos šeimos užimtumas, nervinė-psichinė įtampa. Visos šeimos gyvenimą ypač paliečia kurio artimojo liga, mirtis. Pasitaiko ir materialinio pobūdžio problemų.

Šeimos stabilumui nepaprastai reikšmingas gyvenimo pusiausvyros išlaikymas. Visų pirma – pusiausvyra tarp to, ką individas šeimai atiduoda ir to, ką jis iš jos gauna. Kai ši pusiausvyra pažeidžiama, kyla asmenybės nepasitenkinimas šeima. 1972 m. buvo apklausta 25.000 moterų. Apklausą parodė, koks glaudus ryšys tarp buitinio krūvio, taigi ir moters nuovargio, ir jos pasitenkinimo šeima. Tarp moterų, kurios nesijaučia pervargusios, 59,9% savo šeimos gyvenimą vadina "labai laimingu", "laimingu" ar bent – "geru". Nuvargusių moterų tarpe apie savo šeimą taip galvoja tik 28,2%. Asmens nepasitenkinimas šeima "gadina" jo charakterį, tuo pačiu ir visų šeimos narių savitarpio santykius, yra viena iš pirminių šeimos nestabilumo priežasčių.

Šeimai reikalinga dar pusiausvyra tarp jos instrumentalinės ir emocinės funkcijų. Instrumentalinė funkcija – tai piniginių ir laiko biudžeto kontrolė, rūpestis šeimos medžiaginiiais poreikiais, visų svarbiausių šeimos reikalų tvarkymas, medžiaginių, dalykinių problemų sprendimas.

Ne mažesnę vaidmenį gerai šeimos narių savijautai turi emocinė funkcija, ar kiekvienas gauna pakankamą šilumos, pritarimo, simpatijų kiekį, ar randa supratimą ir užuojautą. Kai šeima susiduria su sunkumais, padidėja jos pusiausvyros pažeidimo galimybės. Jei šeimoje yra ligonis, lemiamą balsą įgyja tas šeimos narys, kuris moka slaugyti. Jei šeimoje finansiniai sunkumai – lemia tas, kas padeda juos spręsti. Emocinė funkcija pasitraukia į antrą planą. Tuo metu svarbu ne "sentimentai". Galima pasakyti, kad, susidūrus su sunkumais, šeimos mikroklimatas atšąla. Susidaro paradoksali situacija. Juk sunkumų metu žmogui reikalinga užuojauta, simpatijos, supratimas. O kaip tik tada šeimoje apie tai mažiausiai galvojama. Ryškios pastovios instrumentalizacijos tendencijos pastebimos tose šeimose, kur šeimos buities ir jos emocinio klimato problemas stengiasi išspręsti vienas ir tas pats asmuo.

Sunkumų metu kinta šeimos narių santykiai, keičiasi pareigos, keičiasi medžiaginės ir kultūrinės vertybės, poilsio stilius. Vietoj vieno įpročių susidaro kiti. Tai taip pat trikdo šeimos funkcionavimą. Sociologinių tyrimų duomenys rodo, kad gyvenimo stiliaus pastovumas, kai kuris "rituališku-

mas" — labai svarbi šeimos funkcionavimo sąlyga. Mažiausiai patenkintos savo poilsiu ne tos šeimos, kurios turi mažiau laisvalaikio, o tos, kur laisvalaikio kiekis kaitaliojasi, kur jo tai daug, tai mažai. Daugiausia auklėjamojo pobūdžio sunkumų ne ten, kur materialinė šeimos padėtis labai gera arba atvirkščiai — bloga, o ten, kur ryškiai kinta vienam asmeniui tenkančios pajamos. Itin sunkiai šeima persiorientuoja į mažesnę poreikių patenkinimą.

Šeimoje nepaprastai reikšmingas savitarpio supratimas. Žodžiai turi daug reikšmių. Dar daugiau jų intonacijose, veido išraiškose, poelgiuose. Savitarpio supratimas, mokėjimas teisingai "perskaityti" jausmus ir ketinimus daug priklauso nuo empatijos, tai yra nuo sugebėjimo įsijausti į kito būklę, teisingai suprasti žodžius, intonacijas, mimikas. Šis sugebėjimas žmonėse ir atskirose šeimose labai nevienodas. Vienose sutuoktiniai gerai jaučia vienas kitą, kitose to įsijautimo, supratimo nėra, šeimos stilius formuojasi per begalę nesusipratimų ir konfliktų. Kai šeimos sunkumai padidėja, didėja jos narių nuovargis, žmonės sunkiau supranta vienas kitą. Sunkumų metu sumažėja susidomėjimas artimųjų asmeninio pasaulio ir visuomeninio gyvenimo pusėmis. Sunkumų metu žmogui itin aštriai iškyla jo šeimyninio gyvenimo prasmės, šeimos reikalingumo ar nereikalingumo klausimas. Neretai tuo metu išryškėja prieštaračiai ir konfliktai, apie kuriuos iki tol niekas nežinojo. Antra vertus, sunkiose sąlygose dažnai išryškėja *svarbiausia*, tai, kas iki tol nelabai tebuvo ir suvokiama, būtent, kuo šeima laikosi, kas jai būtiniausia. Išryškėja ir nauji šeimos stabilumo šaltiniai. Jėgų ir vyriškumo suteikia atsakomybės už kitus asmenis jausmas.

Būtent todėl, kad sunkiais periodais išryškėja giluminės šeimos gyvenimo pusės, tuo laiku neretai kyla konfliktai šeimose, kurios iki tol atrodė laimingos ir atvirkščiai — padidėja kai kurių, atrodė, nepavykusių šeimų stabilumas.

Nustatytas nemažas skaičius veiksnių, nuo kurių priklauso šeimos sugebėjimas

sėkmingai prisitaikyti prie išaugusių sunkumų. Labai svarbu, ar sunkumai pasirodo staiga, ar šeimos nariai turi laiko pasiruošti. Svarbu ir tai, kokia prasmė matoma pačiuose sunkumuose. Prisitaikyti lengviau, jei į juos žiūrima ne kaip į kliūtį, o kaip į neišvengiamą ir dėsningą etapą. Blogiau, jei sutuoktiniai įtaria vienas kitą esant tiesioginiu ar netiesioginiu sunkumų kaltininku.

Ypatingą vaidmenį vaidina psichologinė kultūra, sugebėjimas suvokti savas vidines būkles, savo motyvus. Dažnokai žmogaus protas supranta, kad šeimos gyvenimo sąlygų pablogėjimas, pavyzdžiui, vaikui gimus, neišvengiamas. Tačiau jo sąmonė su tuo nesutinka, protestuoja. Ir čia toks, rodos, nepagrįstas irzlumas, nervingumas, ieškojimas kaltų. Suvokimas viso, kas vyksta šeimoje, pasidaro tendencingas, dėmesys koncentruojamas tik į tai, kas pateisina nepasitenkinimą. Šiuo požiūriu labai įdomus Lenkijos šeimos konsultacijų patyrimas. Apibendrinus darbo patirtį, pasirodė, kad 21% besikreipiančių į konsultacijas negali pasinaudoti specialisto patarimu, nes juos domina tik viena — nauji argumentai, kuriuos būtų galima panaudoti, kaltinant kitus šeimos narius.

Sunkumai visada asocijuojasi su kažkuo atsitiktiniu, laikinu. Žmogui būdingas tikėjimas, kad normalus tėra geras, jo poreikius atitinkantis gyvenimas. Tačiau su sunkumais susiduria kiekviena šeima. Optimistinės gyvenimo nuotaikos išsaugojimui labai svarbu, ar pažinta šeimos funkcionavimo specifika.

Kas brangiausia?

E. Šakinienė

Vėlyvą rudens vakarą greitosios pagalbos mašina atvežė silpną ligonį. Budėjo prie jo dvi jaunos moterys — dukros.

— Tėtuli, gal taip patogiaus? — pasuks pagalvę, pakels ligonio galvą viena.

— Tėtuli, gal atsigaiivintum? — gėrimo šaukštelį įpils į burną kita.

Tiek meilės, tiek švelnumo rodė jos ligoniui, kad našlė sanitarė, turinti trejetą vaikų, sugraudinta net ašarą nubraukė: moka žmonės vaikus auginti...

Nors gydytojai labai stengėsi, bet ligonis geryn nėjo. Dukros nesitraukė nuo jo nei dieną, nei naktį: čia pat nusiūsdavo ant laisvos lovos, kad girdėtų kiekvieną tėvo aimaną, kiekvieną žvilgtelėjimą atspėtų...

Grįžusi po pamainos budėti, sanitarė neberado dukterų. Ligonis vos kvėpavo, bet niekas jau nebetaisė pagalvio, gaivaus gėrimo nesiūlė...

— O kurgi ligonio dukterys? — nustebo moteris.

— Testamentą vakar tėvas surašė. Namus mieste perpus padalino, — atsakė kita, ir jos žingsniai nuaidėjo koridorium, tarsi sunkūs smūgiai.

Kai jau aušra ruošėsi nurausvinti palatos langą, ligonis pasakė budėjusiai prie jo slaugei:

— Sesele, aš, tur būt, jau greit... taip aiškiai matau savo mergaites, — ir neleidamas nieko pasakyti, tęsė: — Likau našlys su dviem mergaitėmis ant rankų. Taip ir nevedžiau antrą kartą, kad mano našlaitėlių neskriaustų svetima moteris. Dirbau, stengiausi, kad tik mano mergaitės vargo nematytų, kad tik nieko joms netrūktų. Ir nesupratau, kad žmogus, vargo nematęs, nejautus... Sesele, neišeikit, nepalikit vieno, — nieko daugiau nebepasakė, tik nepaleido jos rankos.

Kai rausvi aušros pazarėliai nušvietė palatą, čia buvo mirtina tyla.

Namie dukros ruošėsi iškilmingoms laidotuvėms.

Amžinasis moteriškumas?

R. B.

Gražina tą dieną atėjo į raštinę gerai nusiteikusi. Rytas buvo saulėtas, spindėjo sniegas, prie braižymo lentos laukė įdomus darbas, o megztinukas, kurį vakar baigė nusimegzti, tikrai pavyko, ir šiandien ji galės truputį pasipuikuoti.

Bendradarbės jau buvo susirinkusios. Iki darbo pradžios dar buvo likusios kelios minutės, ir įstaiga negarsiai šurmuliavo: viena šnabždėjo draugei vakarykštes naujienas, kita pustėsi prieš veidrodėlį, ir Gražina, išsitraukusi šepetį, įprastu judesiu persibraukė ilgus šviesius plaukus, šį kartą užšukuodama už ausų. Ji buvo daili, jauna ir, kaip sakiau, gerai nusiteikusi. Naujas megztinukas gražiai apgulė liekną jos kūną.

— Susibrukai plaukus už ausų, o ausys tavo atlėpusios, net baisu, — šypsena pasaldindama tariamus žodžius, mestelėjo Gerda. Ir pasilenkė prie savo lentos.

Gražinos nuotaika staiga užgeso. Ir ne dėl tų nelemtų ausų, kurias ji nesunkiai paslėptų savo purių plaukų gausybe. Vis-

kas buvo daug sudėtingiau, bet tuo momentu jai nebuvo kada apie tai galvoti — reikėjo dirbti, ir labai įtemptai, o dirbti ji mėgo ir mokėjo. Tik po darbo grįžusi namo, ji prisiminė rytinį incidentą. Kodėl jų įstaigoj taip yra? Ji tik dabar sumetė, kad jos bendradarbės niekad apie nieką nekalba gerai, niekad nieko nepagiria, nepasigroži. Ir ji staiga nustebo tuo, kad ir pati nesistebi, kai girdi aplinkui:

— Stora, o užsitempė mini...

— Tu visai nederini spalvų, vaikštai kaip vaivorykštė...

— Tu taip sukritai, kad net skruostai įdubo...

— Kojos plonytės, o uždėjo platformas...

Ir taip toliau...

Tiesa, visose šiose replikose būna didesnis ar mažesnis trupinėlis tiesos, bet kadgi niekad neatsveriami žodžiais, kurie galėtų būti pasakyti, tačiau nepasakomi:

— Tiesa, ji storoka, bet užtat kokios raiškios jos akys ir kokie puikūs plaukai!

— Tereikia tau pakeisti rankinuką, ir bus labai įdomus spalvų derinys!

— Skruostai, tiesa, truputį įkrito, bet kokia daili tavo figūra!

— Platformos nelabai tinka, užtat kojų grakštumo Dievas nepagailėjo!

Susirinko jos dirbti į įstaigą beveik visos jaunos, baigusios aukštąsias mokyklas, kiekviena savaip graži ir įdomi, rodos, neturėtų būti jokių menkavertiškumo kompleksų, ir štai geriausias pavyzdys: "tavo ausys atlėpusios"... O gal tai gerai, gal čia tikrasis draugiškumas? Gal teisybė žodžiuose, kad, draugei pagyrus koki nors drabužį, skubėk nusivilkti jį, nes jis tave dako, o draugė slapta siekia triumfo? Ne, ne. Gražina pati supranta, kad yra dalykų, kurių estetinė vertė galima neabejoti, tačiau jie moteriškos lyties draugijoje atvaizduojami tarytum kreivame veidrodyje. Ir ji suvokė: tiesiog gražus buvo jos megztukas, per daug gera nuotaika švytėjo akys, ir Gerda neatsilaikė pagundai sugadinti jos tą nuotaiką. Su koku gauduliu Gražina prisiminė studijų laikus, kai bendrabutyje, išleisdamos viena kitą į pasimatymus ar šokius, priekabiajai apžiūrėdavo visą nuo galvos iki kojų, siūlydamos pasirišti taškuotą skarutę, naujas pirštinaites, ar, nutarusios, kad tas megztinukas netinka, rausdavosi po savo nelabai turtingą studentišką garderobą, kiekviena siūlydama ką turinti geriausio. Būdavo kalbos ir apie, kaip jos vadindavo "broką": Linos plaukai buvo retučiai, ir visas kambarys tardavosi, kokią sugalvojus šukuoseną, kad jie atrodytų tankesni, puresni. Marytė pergyveno dėl savo paraudusių rankų (kažkada nušalo), ir Lina niekada nepamiršdavo jai atvežti iš namų žąsies taukų; Gražina ją prievarta nutempė į kosmetikos kabinetą, į kurį savo ruožtu ją buvo įkalbėjusi nueiti Vida, grupės draugė, kai Gražina pasiskundė, kad veidas pasidarė kažkoks nelygus, išbertas... Tai ir buvo tikrasis draugiškumas, geraširdiškas noras, kad visos ne tik gerai mokytųsi, sėkmingai laikytų egzaminus, bet ir būtų gražios, elegantiškos, kiek leido studentės ištekliai. Keistos moterys susirinko į jų įstai-

gą. .. Ne, ne visos tokios, bet toną duoda Gerda, Alina ir Janė. Kitos tyli. Tylėdavo ir ji, Gražina, gal todėl, kad jos lyg ir neužkabindavo, ji buvo lyg pašalinė stebėtoja. O tylėjimas — pritarimo ženklas, todėl Gražina su dideliu priekaištu sau prisiminė, kad ji tik nuleido galvą tada, kai Gerda, pamačiusi spragelę priekiniuose Nijolės dantyse, tiesiog paliepė: "Tau išrovė dantį? Išsižiok, parodyk!" Gražina buvo suglumusi ir dėl Gerdos išsišokimo, ir dėl Nijolės sumišimo, bet tylėjo. Ji buvo vėliausiai už visas atėjusi dirbti ir nutarė, kad gal čia tokia forma reiškiamas draugiškumas. Ką žinai, gal Gerda žino gerą dantistą, gal ką nors Nijolei patars... O dabar, kai Gerda garsiai pasibaisėjo jos, Gražinos, ausimis, kitos tylėjo. Matyt, džiaugiasi bent tuo, kad šį kartą ne joms kliuvo, kad piktas Gerdos liežuvis jau pasirinko kitą auką. Būtent, piktas liežuvis. Ir mintyse Gražina nutarė: nuo šiol ji netylės. Na, tegul jai Gerda dar kartą pasakys, kad jos atlėpusios ausys, kad jos kreivi dantys, kad jos plaukai — šiaudų kupeta, kad...

- Gallup Poll apklausinėjimai parodė, kad 57% JAV katalikų yra priešingi moterų šventinimui į kunigus, o 37% pritaria.

- Nek. Prasidėjimo bažnyčia Berwicke, Pa., tur būt, bus pirmoji JAV-se bažnyčia, kur šildymas ir vėsinimas įtaisytas saulės energija.

- Britų vyriausybė pažadėjo per dvejus metus paskirti 5 mil. dolerių padėti atnaujinti istoriškas bažnyčias. Iki šiol tokia parama tebuvo duodama bažnyčioms, kurios jau nebenaudojamos pamaldoms. Dabar bus padedama ir tarnaujančioms kulto reikalam.

- Net 32 vietnamiečiai kunigai, seselės ir pasaulietės moterys praleido vasarą Dieviško vardo kolegijoje Epworth, Iowa, studijuodami anglų kalbą, susipažindami su šios šalies papročiais, apskritai — pasirengdami geriau padėti šiame krašte apsigyvenusiems vietnamiečiams. Kolegija jiems šią progą sudarė, neimdama jokio užmokesčio.

Lituanistikos seminaras jaunimui

Juozas Vaišnys, S.J.

Praėjusią vasarą jau ketvirtą kartą buvo suruoštas lituanistikos seminaras jaunimui. Šiais metais jis buvo naujoje vietoje — netoli Rochesterio, N.Y. Vieta tikrai buvo graži ir patogī, bet studentams ji nelabai patiko dėl to, kad buvo per didelė. Didžiulis keturių aukštų namas, su daugeliu salių ir su patogiais kambariais buvo labai tinkamas: čia buvo pakankamai vietos ir įvairiems kursams, ir bibliotekai, ir privačioms studijoms, ir pasilinksminimams. Tačiau patalpų didumas gal per daug studentus išsklaidė, išblaškė, trūko artimesnio susigijvenimo ir šeimyniškos dvasios. Tad ateinančiais metais vėl nutarta grįžti į buvusią vietą — Loyola of the Lakes, netoli Kent universiteto.

Kaip pernai, taip ir šiais metais, baigiantis kursams, studentai buvo prašomi parašyti trumpą kritiką — kursų įvertinimą. Čia pateiksime vieno kito pareikštas originalesnes mintis.

REGINA VILKAITĖ:

Ketvirtasis lituanistikos seminaras buvo gerai suorganizuotas, bet man čia ne viskas patiko. Nepatiko patalpos. Nors kambariai pakankamai dideli ir patogūs, bet visi buvome per daug išsisklaidę. Pasigedau to vieningumo ir šiltumo, kokį buvo galima pajusti praėjusiais metais. Aplinka buvo labai graži, bet kas iš to, kad nebuvo galima ja pasidžiaugti. Gal reikėtų laisvalaikiu suorganizuoti kokias nors sporto grupes.

Pernai man daug labiau patiko Loyola of the Lakes patalpos. Ten mes visi buvome kartu, viename aukšte, kur buvo lengviau

prieiti ir prie lektorių, ieškant jų pagalbos.

Antroji savaitė atrodė labai tuščia, nes nemaža studentų išvažiavo. Mat, jie skubėjo į mokslo pradžią kolegijose. Reikėtų šiuos kursus pradėti bent savaitę anksčiau, kad tas nepatogumas daugiau nepasikartotų.

Visi kursai buvo labai įdomūs ir naudingi, daug ką išmokau. Štai dar pora mano pasiūlymų. Kadangi į šiuos kursus daugiausia suvažiuoja studentai iš Čikagos, o paskutiniaisiais metais ir iš Los Angeles, tai siūlyčiau jiems surasti vietą kur nors tarp Čikagos ir Los Angeles. Visiems būtų patogiau ir įdomiau. Taip pat norėčiau, kad būtų įdomesnės vakarinės programos. Galėtų būti rodomi filmai, ruošiami talentų vakarai, savos kūrybos skaitymas, vaidinimai ir t.t.

Nors praėjusiųjų metų kursai man labiau patiko, bet ir šie buvo neblogi. Kitais metais vėl planuoju sugrįžti ir toliau tobulinti savo lietuvių kalbą.

LINAS RIMKUS:

Jau trečią kartą dalyvauju šiuose lituanistiniuose kursuose. Kaip visuomet, jie man patinka, bet vis dėlto šiais metais pastebiu kai kurių trūkumų.

Labai sunku išvengti išsiblaškimų, kai programa vyksta keturiuose aukštuose. Reikėtų kokių nors mankštos priemonių, nes juk teisingai sakoma, kad tik sveikame kūne gali būti sveikas protas. Mes čia mankštiname protus, bet užmirštame arba neturime galimybių pamankštinti kūnus. Šįmet buvo vienas kitas kursų dalyvis, at-

vykęs čia ne mokslui, bet kitiems tikslams, nors ir labai geriems. Į šiuos kursus turi atvažiuoti tik tie, kurie rimtai pasiryžę dirbti.

Čia yra dėstomi įvairūs dalykai, bet reikėtų neužmiršti, kad pagrindiniai dalykai yra lietuvių kalba ir literatūra, tad lietuvių kalbos rašybą, linksnių mokslą ir literatūrą turėtų imti visi dalyviai. Tik kitus, pašalinius mokslo dalykus kiekvienas galėtų pasirinkti pagal savo norą.

Norint ką nors per tas dvi savaites išmokyti, reikia daug darbo ir pastangų, tad gal nereikėtų kiekvieną vakarą ruošti vakarines programas, gal užtektų tik kas antra diena. Juk vakarai yra reikalingi privačioms studijoms.

Studentai turėtų būti iš anksto daugiau supažindinti su dėstomąja medžiaga, kad galėtų pasiruošti.

DOVAS ŠAULYS:

Tur būt, mes niekur kitur neturime tokių sąlygų čia, išeivijoje, kur galėtume per dvi savaites kalbėti tik lietuviškai. Tokios sąlygos yra lituanistiniuose kursuose. Džiaugiuosi, kad pasinaudojau šia proga ir praturtinau savo lietuvių kalbos mokėjimą. Gal pirmą kartą čia patogiausiai jaučiuosi, su savo bendraamžiais kalbėdamas tik lietuviškai. Ne tik daug išmokau, bet įsigijau naujų draugų ir draugių. Kadangi pirmą kartą šiuose kursuose dalyvauju, tai negaliu daryti jokių palyginimų su ankstyvesniaisiais. Dėstymas gana aukšto lygio, lektorių suteikta medžiaga labai naudinga. Ypač buvo malonu, kad visi lektoriai buvo prieinami, draugiški, su kuriais buvo galima pasitarti ir pasikalbėti. Man pačiam būtų labai naudingas platesnis gramatikos kursas, ypač daug sunkumų jaučiu, kai reikia vartoti dalyvius.

GINTARAS AUKŠTUOLIS:

Negaliu krintuoti nei kambarių, nei maisto, bet pasigedau sporto. Reikėtų bent valandą kasdien suorganizuoti kokius nors sporto užsiėmimus, kad būtų galima po intensyvių studijų pailsėti ir atsikvėpti. Visi kursai, kuriuos buvau pasiėmęs, labai įdo-

mūs, tik reikėtų dar pridėti kirčiavimą, o taip pat dalyvius, padalyvius, pusdalyvius.

Būtinai kiekvienas lektorius turėtų iš anksto supažindinti busimuosius klausytojus su savo dėstomąja medžiaga, kad kiekvienas žinotų, kaip pasiruošti, kokias knygas, kokius žodynus atsivežti.

RASA GIMBUTAITĖ:

Šiuos kursus lankiau pirmą kartą ir tikrai nesu nusivylusi. Man labai patiko ir patalpos, ir maistas. Didžiausia problema man buvo kai kurių dalyvių ilgos vakarinės — triukšmas iki pirmos ar antros valandos. Manychiau, kad po 12 val. jau turėtų būti tylą.

Visi lektoriai buvo labai įdomūs. Man labiausiai patiko literatūros kursas, bet ir kiti kursai buvo labai įdomūs, nes man viskas buvo nauja. Manau, kad kursai man padarė didelę įtaką, dabar dažniau skaitysiu lietuviškas knygas. Lektoriai buvo labai malonūs ir mielai bendravo su studentais. Tik gaila, kad laiko buvo per mažai.

POVILAS ABELKIS:

Šiuos pirmą kartą lankytus kursus galiu apibūdinti vienu žodžiu — *puiku!* Žinoma, kai ką galima ir pakritikuoti. Būtų buvę geriau, jei visi būtų gyvenę arčiau vieni kitų. Taip pat T. Vaišnys turėtų Dievui priminti, kad parūpintų geresnį orą, nes šįmet čia labai dažnai lijo. Kitais metais siūlyčiau šiuos kursus ruošti arčiau Kalifornijos.

Visos paskaitos buvo labai gerai paruoštos, viskas buvo įdomu, bet būtų geriau, jei tam pačiam lektoriui nereikėtų kalbėti dvi valandas iš eilės. Būtų gera, kad ne tik studentai, bet ir lektoriai pasilikėtų abidvi savaites.

DANELĖ BIELIAUSKAITĖ:

Man, pirmametei, šie kursai buvo įdomūs ir naudingi. Rašybos, linksnių mokslo ir žodyno praturtinimo pamokos supažindino mus su lietuvių kalba, paskatino taisyklingsiau ja naudotis, o literatūros ir mitologijos pamokos veikė kaip ugnis, uždegdama mus neužgesinamu noru brautis į lietuvių literatūrą ir mitologiją.

Pastaba Ryšių centrui. Reikėtų aiškiai iš anksto pranešti, ne tik kurią dieną, bet maždaug ir kurią valandą prasideda kursai, kad nereikėtų atvykti visa diena anksčiau.

Esu labai dėkinga Rūtai Nainytei - Sušinskienei už puikų kursų suorganizavimą ir vadovavimą.

AUDRIUS BUDRYS:

Viskas labai patiko, tik pasigedau sporto. Fizinė mankšta yra reikalinga palaikyti energijai. Gal būtų geriau turėti mažiau kursų, bet pilnesnių. Čia mes turėjom praryti daug daugiau, negu galėjom sukramtyti. Dėstytojai buvo įdomūs, čia girdėjau tiek daug įvairių dalykų, apie kuriuos pirmiau niekad nebuvau galvojęs.

Matydamas kaip visi pasišventę lietuviškam darbui ir kalba tik lietuviškai, pasiryžau labiau domėtis lietuvių kultūra, kai grįšiu namo. Buvo malonu ir naudinga bendrauti su lektoriais, įvairių sričių specialistais. Galėjome susipažinti su išeivijos inteligentija. Čia buvo žmonės, kurie redaguoja žurnalus bei laikraščius ir dirba lietuvių organizacijose. Tai buvo tie, kurie auchoja laiką ir jėgas tėvynės labui.

BIRUTĖ MAČANSKIENĖ:

Baigiantis mano kelionei po JAV lietuvių stovyklas — Neringą, Dainavą, Raką — buvau pakviesta į lituanistikos kursus, kurie buvo netoli Rochesterio. Bandžiau kaip nors su visomis grupėmis susigyventi, nors tai nebuvo lengva, nes esu atvažiavusi iš Urugvajaus, kur nėra lietuvių kalbos kursų. Visos mano lietuvių kalbos žinios yra tik tos, kurias esu gavusi iš savo tėvų ir aplinkos. Vis dėlto jaučiu, kad iš šių kursų man bus naudos: supratau lietuvių kalbos, literatūros, poezijos ir mitologijos grožį bei prasmę. Mėginsiu visa tai perduoti savo krašto lietuvių jaunimui.

Labai ačiū Pasaulio Lietuvių Bendruomenei už sudarytas sąlygas čia atvykti!

Tad štai keli trumpi studentų pasisakymai, pageidavimai. Beveik visi pabrėžia, kad reikėtų šiek tiek fizinės mankštos. Su

šiais pageidavimais reikėtų sutikti, nes studentai kokias 6-8 valandas per dieną klauso paskaitų, o vakarais turi sėdėti prie knygų ir atlikti duotus uždavinius, tad kokia valandėlė sporto ir išsiblaškymo atrodo būtina. Nors visi giria jau du kartu buvusią ir ateinančiais metais būsimą kursų vietą Loyola of the Lakes, bet sportui toji vieta nėra pritaikyta. Tai yra rekolekčių namai. Vis dėlto kursų vadovybė turėtų pagalvoti, kaip šią spragą užpildyti.

Taip pat buvo pageidavimų, kad lektoriai iš anksto visiems busimiesiems kursų dalyviams praneštų, ką jie dėstys. Neužtenka paminėti pora žodžių tik dėstomąjį dalyką. Reikėtų plačiau aprašyti ir paaiškinti, kas ir kaip bus dėstoma. Tik iš trumpo dėstomojo kurso pavadinimo studentui ne visada aišku, ką jis ten gaus.

Praktika parodė, kad iš kursų daugiau naudos pasisemia ne tie, kurie yra kokios nors institucijos parinkti ir atsiųsti, bet tie, kurie atvažiuoja savo noru. Atvažiavusieji ne grynai savo noru stengiasi, kad kaip galima mažiau būtų darbo, todėl paprastai renkasi tokius kursus, kur pakanka tik pasėdėti ir pasiklausyti. Tie, kurie atvažiuoja savo noru, kurie pasiryžę ką nors išmokti, tikrai per tas dvi labai sukoncentruotas savaites nuostabiai daug išmoksta.

Visiškai suprantamas kai kurių kaliforniečių pasisakymas, kad kursai turėtų būti ruošiami arčiau Kalifornijos. Šiais metais iš Kalifornijos buvo tikrai didelis dalyvių skaičius, o iš Rytų labai mažai. Keista, kad iš kaimyninio Clevelando nebuvo nė vieno. Jeigu ne Čikaga ir Kalifornija, tai kursai būtų buvę tušti. Tikimės, kad ateinančiais metais ir iš rytinių valstybių, ir iš šalia Loyola of the Lakes esančio Clevelando bus daugiau dalyvių.

* **

Ateinančią vasarą lituanistikos seminaras bus Loyola of the Lakes, netoli Kent universiteto, nuo rugpjūčio 5 iki 20 dienos. Registruotis jau galima dabar Ryšių Centre, 2422 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60629.

Žygis į Vašingtoną

Rasa Lukosevičiūtė

Prieš mėnesį teko Vašingtone dalyvauti demonstracijose už Pabaltijo tautų žmogaus teises. Spauda jau aprašė šių manifestacijų eigą, programą bei būdingesnius įvykius. Šiame straipsnyje norėtusi daugiau pažvelgti į demonstracijų suorganizavimo reikšmę ir pasekmes lietuvių jaunimo veikloje ir aplamai išreikšti kelias mintis, iškilusias grįžus iš Vašingtono.

Jeigu visų yra pripažinta, kad jaunimas buvo, yra ir bus politinė liepsna, kuris išreiškia savo nepasitenkinimą ar džiaugsmą, organizuodamas demonstracijas, degindamas vėliavas, o kartais net ir save paaukodamas, tai lietuvių jaunimas tikrai išsiskiria savo konservatyvumu ir pasyvumu! Jeigu amerikiečių, kanadiečių ar europiečių jaunimas jungiasi į politinius sąjūdžius ir veikia politinėse organizacijose, tai lietuvių jaunimas greičiau iš tolo jų nepripažįsta ir vengia politinių klausimų diskusijų. Bet ši laikysena iš dalies paaiškinama praeitimi: atvykusiųjų lietuvių pagrindiniai rūpesčiai buvo ir tebėra perduoti savo vaikams senelių kalbą, papročius ir kultūrą; papasakoti apie Lietuvai padarytas skriaudas, prisiminti savo krašto aukas. Organizacijos, kultūriniai vienetai, lietuvių bendruomenė kūrėsi, stengdamosis palengvinti šio tautinio turto perdavimą iš kartos į kartą. Politinė veikla lietuvių bendruomenės ir ideologinių organizacijų rėmuose neturėjo pirmenybės ar svarbos. Be to, jai paryškėjant vienoje ar kitoje organizacijoje, būdavo ir net dabar yra sugrįžimas 30 metų istorijos keliu į tų laikų partinius ginčus. Savime aišku, jaunimui tai niekad nerūpėjo ir jį savotiškai baidė.

1977 m. rugsėjo 24 d. mūsų jaunimas iškėlė Pabaltijo tautų bylą tarptautinės politikos scenoje, išryškino Sovietų sąjungos padarytas skriaudas, nesilaikant Helsinkio nutarimų, užtikrino Lietuvos, Latvijos ir Estijos kovas, reikalaudant teisės laisvai ir savarankiškai apsispręsti ir gyventi. Svar-

biausia, lietuvių jaunimas žengė pirmąjį politinį žingsnį, užmezgė ryšius su kitais Pabaltijo kraštų jaunuoliais, kurių padėtis visiems sava, labiau išryškino jauno susipratusio lietuvio identitetą ir įsitikinimus.

Lengva yra kritikuoti ir pirštu nurodyti demonstracijų organizacines klaidas. Demonstracijoms parinkta vieta, Lincoln Memorial paminklas, simbolizuoja laisvę, bet jis toli nuo miesto centro, nuo judėjimo, nuo spaudos. Žinant, kad Vašingtone kiekvieną dieną vyksta kelios demonstracijos, reikėjo rinkti ne simbolišką vietą, bet praktišką — judrioje judėjimo sankryžoje.

Visi susirinko į demonstracijas, kaip į kokią gegužinę. Suvažiavo autobusai iš visų Šiaurės Amerikos kampų — visi seni pažįstami, seniai nematyti draugai. Dalis susigrūdo prie specialiai šiai progai įrengtos scenos, bet daugumas įsmeigė į žemę savo plakatus bei vėliavas, susėdo ant žolės ir per tris valandas dalinosi išpūdžiais su ilgai nematytais draugais. Norint įjungti 4000 žmonių masę, reikėjo vengti stagnacijos ir skirti bent dalį demonstracijų žygiui Vašingtono gatvėmis su vėliavomis, plakatais, organizuotais šūkiais, himnais ir gal net su specialiai sugalvotais "spontaniškais" įvykiais" (Sovietų sąjungos vėliavos deginimas, rusų imperializmo simbolinis pakorimas...)

Tokių pastabų galėtų būti ir daugiau. Bet kokia iš jų nauda? Kiekvienas organizacinis komitetas, jo pirmininkas ir nariai tai įstengia padaryti labai gerai. Savęs vertinimas — dalis bet kokios sveikos veiklos. Tačiau kas turi būti pabrėžta ir paminėta — tai naujo judėjimo pradžia, lietuvių jaunimo politinis užsiangažavimas. Pagaliau mes. Šiaurės Amerikos lietuvių kilmės piliečiai, įstengėme suderinti savo kultūrinį prosenelių turtą su dabartine kasdienine realybe. Atėjo diena, kada išėmimoje gimusių lietuvių karta žengė savo pirmąjį žingsnį į priekį, į naują labai reikalingą politinę

veiklą, skirtingą Lietuvos išlaisvinimo su-
pratimą.

Čia norėčiau truputį pakeisti šio straips-
nio eigą ir pasidalinti su skaitytojais įvy-
kiu, kuris atsitiko Vašingtone. Demonstraci-
jos oficialiai baigėsi menine programa prie
Lincoln Memorial paminklo. Bet, jaunimui
sužinojus, kad Sovietų sąjungos Užsienio
reikalų ministras Gromyko lankosi Vašing-
tone, buvo nutarta žingine tęsti demonstra-
cijas link Sovietų sąjungos ambasados. Su-
sidarė 100 žmonių grupelė, kuri, deja, ne-
pasiekė savo tikslo, bet, policijai sulaikius
ir pagrasinus, sugiedojo Pabaltijo kraštų
himnus ir sudegino Sovietų sąjungos vė-
liavą. Šiuo elgesiu Pabaltijo jaunimas ne-
siskyrė nuo radikalių demonstratorių, apie
kuriuos su pasipiktinimu skaitome laikraš-
čiuose ar matome televizijoje. Tačiau aiš-
kiai pabrėžkime, kad tik tokiu būdu de-
monstracijos už Pabaltijo tautų žmogaus
teises pateko į žymiąją amerikiečių spaudą
(Washington Post, rugs. 25 - 3B). Jeigu rei-
kia policijos ir baudžiančių priemonių, no-
rint sužadinti spaudos ir aukštųjų pareigū-
nų dėmesį, kyla abejonės ir didelis susirū-
pinimas: kokie yra tikrieji Šiaurės Ameri-
kos ideologiniai principai ir įsitikinimai?

Negi mūsų mergaitės šiurkštėja?

M. Lukšienė

O gal jos tik mūsų akyse gerokai suvy-
riškėjo? Bent jau aprangos atžvilgiu — juk
dabar nelengva atskirti, kur eina mergaitė,
o kur berniukas. Einu štai neseniai gatve,
galynėjasi krūva vyresnių paauglių. Iš ap-
rangos ir iš galynėjimosi būdo — tikri ber-
niūkščiai, o kai išsiskyrė sukibusi krūvelė,
pasirodė, kad ten būta daugiau mergaičių.
Jos ne tik pasigalynėjo — pasimušė, bet
dar ir atitinkamu tonu nusikeikė, taip kaip
dažnai mėgsta daryti busimieji "vyrai". Ne,
matytas vaizdelis nėra nei visuotinis reišk-
inys, nei dažnas, bet jis, deja, pasitaiko.

Viena skaitytoja, susirūpinusi savo dukros
brendimo kryptimi, pastebi, kad mergaitė
nemėgstanti gėlių, jai patinka piešti velniukų
kaukes, kita mama atkreipė dėmesį į
bręstančių mergaičių pamėgtų spalvų de-
rinių šaižumą, pvz., juoda-raudona. Mergai-
čių moteriškumo, o berniukų vyriškumo
klausimais turėtų būti daugiau rašoma. Gy-
venimas šiandien pastebimai keičiasi, o su
juo ir žmogus. Susivokti besikeičiančių reišk-
inių sraute — tai jau iš dalies lygu numa-
tyti kelią kai kuriems iš jų pakreipti pagei-
daujama linkme.

Mūsų visuomenėje moteriai atviri visi
keliai į beveik visa profesijas, ji dirba, ji
ekonomiškai todėl nuo vyro nepriklauso,
jai atdaros visos mokslo durys ir visi kul-
tūros lobiai. Poreikis naudotis tais turtais
moteryje šiuo metu beveik didesnis, nei vy-
ruose (teatrų, parodų, koncertų salėse mo-
terų matome net kiek daugiau, nei vyrų).

Jaunimo tarpe vis plačiau realizuojasi
naujasis mūsų laikų santuokos modelis,
kada šeimos kūrimo pamatą sudaro ne vien
biologinis giminės pratešimo bei ekonomi-
nis vaikų išlaikymo veiksnys, bet dar ir
siektas abipusės jautrios paramos profe-
siniame bei visuomeniniame darbe, kada
abu, moteris ir vyras, vienas antram pade-
da išsiskleisti kaip asmenybėms, padeda
rasti vietą gyvenime. Šitai suprantant šei-
mos paskirtį, ji turėtų ne kliudyti, varžyti,
o sudaryti sąlygas maksimaliai realizuoti
visoms žmogui glūdinčioms jo vertybėms
bei sugebėjimams.

Tačiau matome ir kitų iš moters ir vyro
lygiateisiškumo išplaukiančių pažiūrų ir
atitinkamų poelgių. Moteris lygiateisė —
vadinasi, jokio reikalo nėra jai užleisti vie-
tą autobuse — nesvarbu, kad ji dar prieš
išeidama į darbą, pritrepsėjo namie porą
kilometrų ir dar trepsės parėjusi ligi vėlu-
mos; net dažnai nesvarbu, kai aiškiai ma-
tyti, kad ji nešiojasi kūdikį po širdimi. To-
kių iš pažiūros smulkmenų galima parinkti
ne vieną. Mergaitės savo ruožtu neretai
bando lygiuotis su vyrais prie stikliuko ar
slopindamos savo drovumą, savo dvasingu-
mo bei pakilumo ilgesį santykiuose su prie-

šingaja lytimi, kaip sentimentalumo, taigi ir silpnojo moteriškumo apraiškas.

Šalia teigiamųjų ir neigiamųjų, pasakytiau, reiškinių, kylančių iš naujos abiejų lyčių sampratos, dar dažnai gyvenama ir elgiamasi pagal šimtmečiais nusistovėjusius patriarchalinės šeimos įpročius, nors gyvenimas radikalai pasikeitė: moteris ne tik turi teisę dirbti profesinį darbą, ji dirba jį ir yra išsiugdžiusi profesinę ambiciją. O kai namie ant jos pečių užgriūva bemaž visa buitinių darbų darbelių našta, kada beveik nelieta laiko atsikvėpti ir susikaupinti kitos dienos darbui, kada ji pasijunta atsiliekanti nuo savo bendradarbių vyrų — tada dažnai ji darosi namie irzli, atsiranda pagrįsti ir nepagrįsti priekaištai vyrui ir vaikams. Neretai išsprūsta visai be reikalo šiurkštesnis žodis, o, svarbiausia, namuose susidaro įtampa, kovos būklė, o ne savitarpio supratimo, atlaidumo silpnybėms ir pastangų sutelktinėmis jėgomis jas nugalėti atmosfera. Toks moralinis klimatas nėra sveikas, ypač besiformuojančioms, bręstančioms jaunoms asmenybėms. Dažnai taip pat senu įpročiu moteris laukia iš vyro iniciatyvos dvasiniame gyvenime ir sprendžiant tas naujai besikuriančias naujomis sąlygomis situacijas, o nesulaukusi ir matydama, kad pasukama nutrintu keleliu, vėl jaučia kažkokį kartėlį.

O atrodo, visi tie ir daugelis kitų tos rūšies reiškinių tėra pereinamojo laikotarpio pagydoma liga. Ji liečia ir vyrą, ir moterį. Dar visai neseniai, kuriant kultūrą, dominavo vyriškasis pradas. Šiandien pilnateisė tame procese ir moteris. Tad šiuo metu būtų netikslu laukti sprendimo tik iš vyro. Tačiau kiek moteris suvoks šalia bendrųjų žmogiškųjų savo išskirtines galimybes, nuo to pareis ir jos įnašo būdingumas į kultūrą, į gyvenimo santykius.

Štai čia ir grįžkime prie mūsų skaitytojos klausimo ir jo tikslumo: ar iš tikro mergaitės šiurkštėja, ar tai gerai? Bet ką mes vadinsime šiurkštumu? Mergaitės šiandien daug gyvesnės, judresnės, daugiau turi ir rodo iniciatyvos, jos fiziškai visapusiškiau išsivysčiusios, intelektualiai labiau subren-

dusios, interesai nebesiriboja buitimi ir t.t. Savaimė atsirado daugiau jausminio santūrumo, bet šalia ir žymiai laisvesnio požiūrio į biologinius instinktus, į papročių nustatytas elgesio normas. Iš dalies kai kurias pakaitas nulemia bendras ir lygus berniukų ir mergaičių mokymas ir auklėjimas. Be abejo, mergaitė čia daug laimi. Veikia, žinoma, ir kiti veiksniai. Tačiau lieka akivaizdūs ir kai kurie psichiniai lyčių skirtumai. Šiandien, sustiprėjus pedagoginėje praktikoje dėmesiui individualiems bruožams, nemaža moksliškai gilinamasi ir į skirtumus tarp mergaičių ir berniukų, tarp vyro ir moters. Tos skirtybės amžiais konstatuojamos, tik jos labai dažnai buvo vertinamos vyriško organizmo ir psichikos mastu. Šiuo metu vis labiau ryškėja sveika kryptis ne vertinti pagal minėtą mastą, o ugdant harmoningai visus žmogaus sugebėjimus, kiek galint atsižvelgti į jo individualiąsias savybes, jų tarpe ir į lyčių skirtības.

Didysis moters ypatumas — tai motinystė ir motiniškumas. Jis ne tik gamtinis instinktas, kuris ateina kaip akla jėga gyvulių pasaulyje, ne, jis gali būti ir yra kartu reikšmingas kultūros kūrimo akstinas. Motinystė — tai didelė socialumo, žmoniškumo mokykla, tai praktiška kantrybės, pakantumo, žmogaus pažinimo mokykla.

Seniai konstatuojama, kad vyro ir moters meilėje dvasingumo ilgisi labiausiai moteris. Tai taip pat vienas jos bruožų. Tai du esminiai moteriškumo bruožai. Jų nereikėtų pamiršti, augant mergaitei. Seniau, ypač feodalinėje santvarkoje, šie moteriškumo požymiai buvo aukštinami tik kaip vyro gyvenimo puošmena, bet nieku būdu ne savarankiškas veiksnys. Dabartinėje visuomenėje jis gali ir turi būti aktyvus kultūros vystymosi faktorius.

Čia ir norėtusi pamąstyti apie mergaitės švelnumo puoselėjimą, kuris neįmanomas be aukštos vidinės kultūros ugdymo, — jis yra viena tos kultūros apraiška.

Motinystė, kaip gamtinis reiškinys, šiandien pačios moters sąmoningo apsisprendimo rezultatas (bent taip turėtų būti). Tačiau,

nepaisant, ar moteris - mergaitė bus motina ar ne, joje glūdintieji motinystės jausmai turėtų būti iš pat mažens brandinami ne vien tam, kad būtų pasirengę fiziologinei motinystei, bet kartu ir kaip pilnutinio moters asmenybės išsiskleidimo sąlyga. Ne visada, fiziškai moters organizmui subrendus, jis psichiškai pasiruošęs tai funkcijai. Ypač tai išryškėja šiandien, kai visuotinai konstatuojamas akceleracijos faktas. Ką bekalbėti apie motiniškumą kaip kultūrinį veiksnį. Jam reikia ilgo ir sąmoningo kelio. Kai gydytoja moteris grubi pas ją atėjusiam pagalbos ligoniui, o dar blogiau, kai ji abejinga net savo tiesioginei pareigai, kai pedagogė nepastebi savo mokinio užverktų akių ir formaliai, nepasiteiravusi priežasties (gal kokia nelaimė namie), ramiai parašo dvejeta, kai mergaitė akla kito skriaudai, kai ji nereaguoja į savo aplinkos moralinį užterštumą, kai... kai... — tokių atvejų pasitaiko, deja, ne vienas, — galima su skausmu pasakyti, kad motiniškumas čia dar toli nesubrendęs, nors pats instinktas gali būti ir labai iškeruojęs (tokia motina gali skriausti kitą vaiką, norėdama savąjį palepinti). Mergaitėje turėtų būti brandinamas vidinis išpareigojimas visur, kur bebūtų, jaustis globėja, šilumos skleidėja, ryšių žmogaus su žmogumi skatintoja, meilės kiekvienam gyvam padarui kurstytoja.

Tas pat su dvasinio prado puoselėjimu ir giliniu. Jis išskirtinis žmoniškumo požymis. Tai nieku būdu ne vien moters bruožas. Bet moters ilgesys meilėje dvasingumo gali ir turi būti akstinu jį skleisti ir palaikyti kasdienybėje, kad ši nesupilkėtų ir nesuaitrėtų.

Tad šituo pereinamuoju, jei taip galima būtų nusakyti, moters ir vyro santykių klostymosi laikotarpiu moteris neturėtų būti tik pasyvi stebėtoja, o tų santykių lygiateisė kūrėja, su didele atsakomybe žiūrinti plačiu visuomeniniu žvilgsniu. Moteriškumas nėra blogybė, kurią reikia išdildinti ar užmaskuoti, tai tokia pat kaip ir vyriškumas — fizinė pusė ir kultūros veiksnys. Žemaitė, Bitė, Lazdynų Pelėda, Šatrijos Ragana ir daugelis daugelis kitų krovė ir tebekrauna

lobius į mūsų tautos ir žmonijos lobyną, anaipol neatsisakydamos savo esmės. Šitą turi suprasti mūsų vaikai. Ir mes pačios turime jaustis visur ir visada atsakingos už blogą ar gerą aplinkui. O kur tų moterų šiandien nėra! Jei taip visur jos pasijustų motinos, ar galėtų išsprūsti užgaulus šiurkštumas?

- Afrikietis kardinolas Bernard Gabtin vadovauja popiežiškai Teisingumo ir taikos komisijai. Kai jis, sugrįžęs į savo gimtąjį Benin kraštą, sostinėje Cotonou, kur jis buvo arkivyskupu, pasakė pamokslą apie pomirtinį gyvenimą, marksistinė to krašto vyriausybė jam uždraudė keliauti po kraštą ir viešai atlikinėti kokias nors pareigas.

- Katalikų Artimųjų Rytų Šalpos sąjunga dabar globoja apie 11.000 vaikų, kurių tarpe daug Libano našlaičių.

- Kard. Newmano kolegija, nauja aukštoji katalikų mokykla, atidaryta St. Louis mieste. Studentai įsiregistravo iš 22 šio krašto valstijų, net iš Aliaskos. Joje ypač bus išplėstas filosofijos, teologijos, biologijos, literatūros ir istorijos dėstymas.

- Išsiskyrusių katalikų suvažiavimas spalio 14-16 d. buvo Notre Dame universitete.

- Katalikų universitete Vašingtone šiemet susilaukta 800 naujų studentų. Dabar turima rekordinis studentų skaičius — netoli 8.000. Šiemet studentų skaičius 8% didesnis negu praeitais mokslo metais ir 15% didesnis negu 1975 m.

- Rytų Vokietijos vyskupai: Meisseno vysk. Schaffran, Berlyno vysk. Kleineiden ir Erfurto vyskupijos administratorius lankėsi Lietuvoje.

- Jugoslavijoje yra apie 1.500 vyrų vienuolių ir apie 7.000 seselių vienuolių. Surengtoje metinėje Jugoslavijos vienuolių studijų savaitėje Zagrebe dalyvavo per 500 kroatų ir slovėnų vyrų ir moterų vienuolių.

- Vakarų Vokietijoje yra daugiau negu 30 mil. katalikų. Jų centro komitetas griežtai pasmerkė tikėjimo slopinimą Vidurio ir Rytų Europoje.

Kristus ir Eucharistija

Antanas Saulaitis, S.J.

Krikščionis Gyvenime knygų serija papildyta penkioliktoju tomu — kun. dr. Prano Manelio (mirė 1977.IV.10) *Kristus ir Eucharistija — Dievo veikla išganymo istorijoje*. 384 psl. knyga išleista a.a. kun. Antano Vilkaičio lėšomis, spausdinta Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserų spaustuvėje. Kaina 7 dol.

Kristus ir Eucharistija yra dogmatinės teologijos veikalas. Autorius Eucharistinę temą ima gan plačiai, pasinaudodamas ne tik moderniais teologijos vadovėliais, bet ir cituodamas Šv. Raštą, Bažnyčios Tėvus, Rytų Bažnyčios nutarimus, įvairių amžių teologus, visuotinių suvažiavimų dokumentus. Sklandus, trumpi sakiniai padeda skaitytojui sekti mokslinę studijos logiką, bet temų plati apimtis reikalauja aiškinimą labai atidžiai sekti. Santraukos ir kartojami dėsniai išlaiko knygos vientisumą ir aiškumą.

Gausios citatos iš visų Bažnyčios istorijos laikotarpių lietuviui skaitytojui duos suprasti, kad Eucharistinės teologijos ir liturginės praktikos kitimas yra nuolatinis, o ne tik Vatikano II padaras. Išvis, imdamas pavyzdžius iš Rytų ir Vakarų Bažnyčios liturgijos, autorius netiesiogiai parodo glaudų ryšį tarp tikėjimo tiesų ir Dievo garbinimo. Knygos tikslas, atrodo, yra paaiškinti ir išaiškinti, kiek tai įmanoma, Eucharistinės puotos ir aukos paslaptį, o ne tos paslapties teologijos aiškinimo ar vystymosi istoriją.

Šeši studijos skyriai yra šie: Kristus ir jo buvimas bei veikla istorijoje, Eucharisti-

ja ir jos teologijos istorinė apžvalga, Kristaus buvimas Eucharistijoje, Transsubstancijacija arba peresminimas. Eucharistinis bendravimas arba komunija, Eucharistija kaip auka. Vystydamas teologinę mintį, autorius Eucharistijos aiškinimą nuolat palaiiko Dievo santykių su žmogumi lygyje, o ne tik pačių daiktavardžių, teologijos terminų, žodinėje plotmėje. Smulkus turinys padės tikinčiajam surasti vietą, kurioje nagrinėjamas koks nors jam rūpimas klausimas, jeigu skaitytojas nesiims iš karto knygos ištiesai skaityti.

Autorius gerai išvysto anoniminio krikščionio idėją, sakramentinio ženklo ryšį su kultu. Dievo sandorą su žmonėmis ir Žodžio liturgijos svarbą (I skyrius); Eucharistinių formų, apeigų kitimą, aukos pokylio sąvoką, Eucharistiją kaip bendruomeninį pergyvenimą ir pačios tikinčiųjų bendruomenės šventimą (II skyrius); tikėjimo ryšį su Eucharistija, įvairius Kristaus tikro buvimo būdus Bažnyčioje ir Eucharistijoje (III skyrius), šventimo (konsekracijos) žodžių reikšmę ir prasmę, filosofinių ir liturginių aiškinimų ypatybes (IV skyrius); dvasinės aukos reikšmę (V skyrius); kryžiaus aukos ryšį su mišių auka (VI skyrius).

Neišvengiama, kad autorius savo nužiūra ir taikydamasis prie skaitytojų pabrėžtų tuos Eucharistinės teologijos dalykus, kurie jam atrodo šiuo metu svarbiausi, ir tuo būdu neišryškintų kitų temų, kurias aprašo kiti autoriai. Sunku pasakyti, ar kunigų ir pasauliečių kunigystės sąvokos (ypač I, V ir VI skyriai) pakankamai aiš-

kiai išdėstytos. Gal praktišką ar pastoracinę išvadą skaitytojas turėtų pats išvesti, nes ši knyga nėra pastoracinė, o dogmatinės teologijos studija. Niekur neužsiminta, kad Eucharistija arba Viešpaties Vakarienė, kurią Bažnyčia švenčia, yra suprantama ne tik kaip Paskutiniosios Vakarienės atmintis, bet ir Prisikėlusio Kristaus vakarienių ar buvimo su savo apaštalais. Knyga būtų praturtinta, jeigu autorius būtų pasirinkęs ją papildyti pirmųjų šimtmečių — primityviosios Bažnyčios — Eucharistinės teologijos studijomis (kaip kun. E. Kilmartin, S.J., darbai).

Sekdamas tradiciniu paskutiniųjų laikų aiškinimu, autorius liturginiuose tekstuose daugiau išskiria konsekracijos žodžius — kas dogmatiniame veikale suprantamiau, nepamiršdamas, kad liturgine ar pastoraline prasme stengiamasi visą Eucharistinę maldą (prefaciją su kanonu) laikyti viena, ištisine malda. Norėdami išgirsti ir kitus konsekracijos ir duonos bei vyno pakeitimo aiškinimus (reikšmėkaita, tikslokaita ir pan.), skaitytojas kol kas turės pasinaudoti kitataučių studijomis, nes autorius šių naujesnių laikų išvalgų nesvarsto.

Sąmoningai nesileisdamos į daugelį konkrečių problemų ir vengdamas polemikos, autorius remiasi daugiau teiginiais. Pavyzdžiui, "visi pakrikštytieji turi teisę dalyvauti Eucharistijoje" autorius nepritaiko Eucharistinei praktikai, kuri beveik visur tebeskia įvairių konfesijų krikščionis. Protestantų, čia daugiau Liuterio ir Kalvino, Eucharistinę teologiją autorius aiškina senesnių vadovėlių būdu, nors knyga baigta 1976 metais, kada teologai jau buvo prieję prie sąžiningesnių ir istoriškai tikslesnių išvadų.

Kristus ir Eucharistija yra sudėtinga bet aiški studija. Ji pakankamai tradicinė ir pakankamai povatikaninė, kad lietuvis skaitytojas galėtų savo žinias ir savo tikėjimą papildyti, sustiprinti, į Eucharistinę teologiją įsigilinti. Nesunku knygą skaityti, ir švelniai išvystytos mintys gali padėti į Bažnyčią ir mišias žiūrėti atnaujintu būdu, kuris labai aiškiai kristocentriškas. *Krikš-*

čionis Gyvenime serija, nuoširdžiai leisdamą įvairios rūšies knygas, ne visada pataiško parinkti geros kokybės veikalą, o šį kartą jai pasisekė lietuvių kalba Eucharistinę teologiją pastumti pirmyn.

- Popiežius Paulius VI rugs. 26 d. sulaukė 80 m. amžiaus. Dieną prieš tai, kalbėdamas 10.000 žmonių miniai, susirinkusiai Šv. Petro bazilikos aikštėje, priminė, kad amžius yra rimtas perspėjimas artėjančios gyvenimo pabaigos šiame pasaulyje. Pagal savo amžių Paulius VI yra geros sveikatos, tik dėl artrito jam sunku vaikščioti.

- Prez. Carteris pasveikino Paulių VI, sulaukusį 80 m. amžiaus, pabrėždamas popiežiaus nenuilstamas pastangas siekiant žmogaus teisių įgyvendinimo ir įvertindamas jo vadovaujantį moralinį vaidmenį.

- Laikraščiai "Los Angeles Times", "La Opinion", leidžiami Los Angeles mieste, nutraukė nepadorių, vadinamų "X" filmų skelbimus.

- Kardinalas Stefan Wyszyński, Lenkijos primas, 76 m. amžiaus, sėkmingai pagijo po kepenų operacijos.

- Nauju Milwaukes arkivyskupu, vieton pasitraukusio 75 m. arkivyskupo Cousins, paskirtas benediktinų abatas Rembert Weakland.

- Seselė Janice McLaughlin, Maryknoll bendrijos narė, areštuota Rodezijoje už palaikymą to krašto laisvės kovotojų, išleista grįžti į JAV. Ji gimusi Pittsburghe.

- Popiežius Paulius VI vyskupų sinode rugsėjo pabaigoje pareiškė, kad jis dėl amžiaus nesitrauks iš savo pareigų.

- Pasaulio vyskupų sinodas, prasidėjęs rugsėjo 30 d. Vatikane, svarstė katekizacijos klausimus dabarties laikais. Sinode dalyvavo 202 vyskupai, jų tarpe ir iš Lietuvos atvykęs Kauno ir Vilkaviškio vyskupas koadjutorius L. Povilonis.

- Apie 150 pasaulinio garso mokslininkų ir įvairių tikybinių bendruomenių atstovų Londone dalyvavo Kristaus kūno drobulės studijų simpoziume.

Paruošė DANUTĖ ir GEDIMINAS VAKARIAI

KAUNO DRAMOS TEATRAS

Kauno Dramos teatras švenčia 57-sius gyvavimo metus. Šiandien jo vyriausias režisierius, nusipelnęs meno veikėjas Vytautas Čileiras. Pranašystė, kad judomieji paveikslai, o ypač televizija, nustelbs dramos teatrą — neišsipildė. Kauno Dramos teatras nesutalpina savo salėje norinčių pamatyti vaidinimus ir todėl galvojama apie įsteigimą antrojo dramos teatro Kaune. Per metus suvaidinama 420 spektaklių, kuriuos ne visi dramos teatro mėgėjai pamato. Daugumas Kauno gyventojų priversti laukti sekančio sezono. Perpildymas dramos teatro salės priskiriamas visuomenės kultūriniam išprusimui. Didžiąją žiūrovų dalį sudaro jaunimas.

LIETUVIAI MOKO KUBIEČIUS ŽUVAUTI

Geriausieji Lietuvos žvejybos laivyno žvejai apmoko kubiečių jūreivius pažangiausių žvejybos būdų. Klaipėdos uoste sustoja Kubos laivai prekių pasikeitimui. Havanoje atliekamas Lietuvos žvejybos laivų taisymas, o taip pat Atlante žuvaujančių jūrininkų igulų pasikeitimas.

Klaipėdoje atplaukusius kubiečius jūrininkus Lietuvos jūreiviai pasveikino su 24-tosiomis metinėmis nuo įvykusio Kuboje santvarkos pasikeitimo. Ant Kubos laivo "Gintaro salos" įvyko draugystės vakaras.

RAGINAMA AUGINTI TRIUŠIUS

Iš gyventojų superkami gyvi triušiai ir jų mėsa paruošiama visuomeninio maitinimo įmonėms, parduotuvėms, vaikų darželiams ir ligoninėms. Pernai jų buvo supirkta beveik 312 tūkstančių, iš kurių gauta

1.425 tonos triušienos. Šiomet norima prisauginti triušių daugiau. Pradėta steigti triušių augintojų draugijos, kurių šių metų pradžioje buvo daugiau kaip dvidešimt. Draugijos ruošia parodas ir triušių pardavimus, norėdamos šia ūkio šaka sudominti daugiau žmonių. Įsteigta septyniasdešimt premijų. Artimoje ateityje numatoma išspausdinti knygų apie triušių auginimą, nes šiandien jokių praktiškų patarimų triušių augintojams lietuvių kalba neturima.

"Plėtodami triušių auginimą, teikiame vartotojų stalui puikios dietinės mėsos ir aprūpiname pramonę vertinga žaliava — kailiukais", taip rašo "Valstiečių laikraštis".

DANTĖS ENCIKLOPEDIJOS VERTIMAS

Romoje išleistoje Dantės Enciklopedijoje užtikinama žinių apie susidomėjimą "Dieviškosios komedijos" kūrėju Lietuvoje. Aprašomi A. Churgino vertimai. 1968 m. Vilniuje išspausdintas lietuviškasis "Pragaro" vertimas, 1970 m. — "Skaistykla" ir 1971 m. — "Rojus". Vertimai įvertinti labai gerai. Enciklopedijoje minimos trys lietuviškos studentės — E. Kuosaitė, L. Rapšytė ir I. Veisaitė, kurios studijuojančios Dantės kūrybos įtaką pasaulio tautų literatūrai ir menui.

DAILININKO KAZIO ŠIMONIO

DARBŲ PARODA

Kaune M.K. Čiurlionio dailės muziejuje buvo dailininko K. Šimonio darbų paroda, atvaizduojanti visą jo kūrybinį kelią.

Kazys Šimonis gimė prieš devyniasdešimt metų, neturtingo ūkininko šeimoje. Šešiasdešimt savo amžiaus metų jis paskyrė

dailei. Nebuvo lankęs jokios meno mokyklos. Išsimokslino pats per save, kaip ir daugumas tų laikų paprastų ir neturtingų žmonių menininkų...

1917-18 m. lankė vakarinius piešimo kursus Petrapilyje. 1918-19 m. dar pasitobulino pas dailininką Tada Daugirdą. Nuo 1920 m. K. Šimonis jau išdrįsta dalyvauti beveik visose Lietuvoje ruošiamose meno parodose. Įsidrąsinęs suruošia keliolika savo asmeniškų parodų Kaune, Klaipėdoje, Marijampolėje, Rygoje, Paryžiuje, Bostone, Čikagoje ir kitur.

K. Šimonis yra nutapęs aliejumi, tempera, guašu ir akvarele daugiau kaip du tūkstančių paveikslų ir tiek pat pieštuku, tušu bei paste. Jo darbus įsigijo Kauno, Vilniaus, Paryžiaus, Liuksemburgo, respublikos kraštytūros muziejai, įvairios įstaigos ir privatūs asmenys.

Daug lietuvių tautosakos rinkinių, apie penkiolika knygų, K. Šimonis yra papuošęs vinjetėmis, užsklandomis ir įvairiais paprastų žmonių tautiniais raštais. Tais laikais šalyje dar nebuvo šios rūšies žinovų.

Klemensas Čerbulėnas savaitraštyje "Literatūra ir menas" rašo, kad "šimoniškas" stilius labiausiai atsiskleidžia jo tapyboje. Čia iš karto galima pastebėti menininko giliai suprastą paprastų žmonių gaivią pasaulėjautą, nuspalvintą žaislingomis spalvomis. Gamtos tikrumas tartum užleidžia vietą netikram matymui: poezijai, muzikai, pasakai, padavimams, paslaptims miestų pilims ir įsivaizduojamiems krašto vaizdams. Jie netikri, bet žmonėms patinka. Todėl K. Šimonis ir piešia šiuos dalykus gražiomis spalvomis, kad paprastas žmogus galėtų pamiršti savo juodą vargą ir pasidžiaugti jų grožiu. Menininko dvasios pasaulis atsiskleidžia turtingą įsivaizduojamą pasaką su tolimoje spindinčiais žiburiais, bokštais, auštančiu rytu, gintaro kolonada.

Daug paveikslų nutapęs vaikams, kuriuos jie supranta iš pirmo žvilgsnio. Dailininkas domisi ir šių dienų moksliniais bei visuomeniniais įdomybėmis, kurias jis atvaizduoja savo paveiksluose.

Kazys Šimonis yra vyriausio amžiaus

antras lietuvis dailininkas dar tebegyvenąs mūsų tarpe. Kūrybinį kelią pradėjo su pirmosiomis lietuvių dailės parodomis. Jo paties gyvenimas daug kuo panašus į legendą. Kas matyta, patirta, girdėta, atsiminta

— surašyta į autobiografinę knygą "Gyvenimo nuotrupos", kurios išėjo du leidimai.

K. Šimonis vienas iš tų lietuvių dailininkų, kurio darbų daugiausia pasklidę po plačiąją visuomenę. Jo tikrų kūrinių galima užtikti net paprastų žmonių trobose. Dailininkas ypač mėgo tapyti Kauno architektūros būdingas mažmenas. 1918-40 m. yra sukūręs šešiasdešimt paveikslų, kuriuose parodomas vien tik Kauno architektūros grožis. Šių darbų buvo surengtos net dvi parodos.

SENAME VILNIUJE

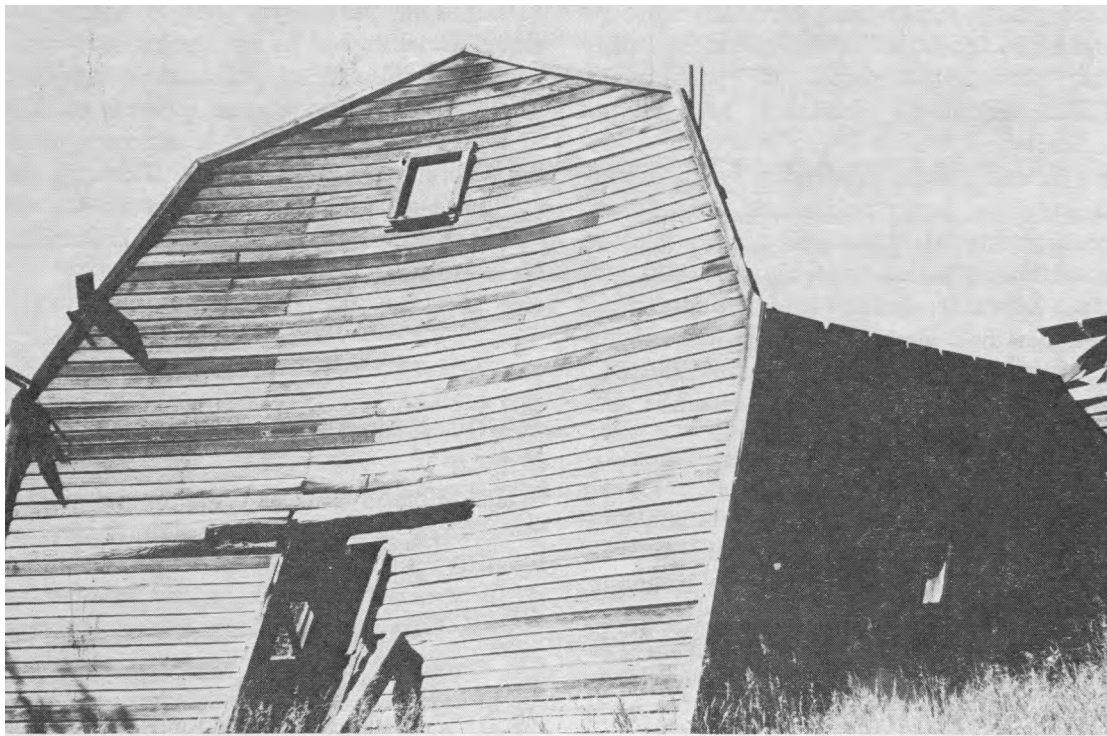
Po gana ilgai trukusių atnaujinimo darbų, pačiame Vilniaus vidurmiestyje, senuose ir išpuodinguose rūmuose įsikūrė LTSR Meno darbuotojų sąjunga. Šie seni rūmai dvelkia žila senove.

Kažkada čia buvo apsistojęs garbės ištroškęs Napoleonas. Juose buvo apsistojęs Aleksandras I, Kurtuzovas ir kurį laiką gyveno Muravjovas, kuris miegodavęs antrojo aukšto kambaryje be langų, kad niekas negalėtų pasikėsinti į jo gyvybę. Šiuose rūmuose gyveno daug vyskupų bei aukštų bažnyčios dvasiškų.

Įdomi šių rūmų istorija. Spėjama, kad 15-tojo amžiaus pabaigoje Vilniaus vyskupai pradėjo statyti šį pastatą, o jau 16-tojo amžiaus pradžioje atsirado mūriniai rūmai, suprojektuoti G. Ertlio. Kaip jie atrodė — tiksliai nežinoma. Šiandieninę išvaizdą rūmai įgavo 19-tojo amžiaus pradžioje. 1832 m. pastatas buvo galutinai įrengtas.

Rūmai turi daug salių, kurios vadinamos pagal sienų spalvas: Raudonoji, Žalioji, Pilkoji. Retą vakarą jos būna tuščios. Jose vyksta įvairiausi renginiai ir minėjimai. Iškilmingiausioji ir didžiausioji salė yra Baltoji. Jos plotas — 330 kvadratinų metrų.

Rūmų kiemo vartai išeina tiesiog į universitetą. Nuo jų netoli Dailės mokykla. Pedagoginis institutas ir Konservatorija. Nuo-

Romo Bartuškos nuotrauka

latiniai rūmų svečiai — šių mokslo įstaigų studentai.

Rūmus tvarko keturi žmonės: Elena Barauskienė, Valerija Žlibinienė, Algimantas Švažas ir Rimas Venckus.

GRAŽIOSIOS TRAKŲ APYLINKĖS

Trakų apylinkėje priskaičiuojama 259 ežerai ir aštuoni parkai, kurie turtingi savo augmenija ir grožiu. Ežeruose plaukioja retos žuvys, o parkuose skraido įdomūs paukščiai. Trakų apylinkės primena istorines vietas. Parkai ir ežerai yra valstybės apsaugoje, ypatingai Šventikų ir likučių ežerai. Šiais ežerais nuo seniai domėjosi mokslininkai. Jau 1630 m. atrasta, kad Šventikų ežere auga labai retas Lietuvoje vandens augalas — mažasis pūkenis. Be šio labai reto augalo dar atrasta 140 augalų rūšių. Čia auga nuodingoji nuotaka, siauralapė gegužraibė, kamaninis lendrūnas, pelkinis skiautalupis, pelkinės žilės ir k. Ežero krantai grožiu nepasižymi, nes neturi sumedėjusios augalijos.

Visai kitoks vaizdas prie likučių ežero: krantai apaugę vešlia ir įvairia augmenija, o taip pat ir vandenyje klesti įvairūs vandens augalai. Jų čia auga 250 rūšių, iš kurių 44 rūšys sumedėjusios. Čia auga ligustrai, raugerskiai, akacijos, puslėniai, klevai ir daug kitų. Paežerėje daug žolinių augalų. Pietinėje kalno atšlaitėje auga labai gražus pusantero metro aukščio skėtinių šeimos plačialapis begalis. Aukščiau į kalną rausvažiedė miškinė lelija, paprastasis sinavadas. Vandenyje, netoli kranto, auga šakotoji ratainytė, o šalia jos, lyg šieno kūgis, pūpsos pelkinis šaliavas, gelcijonas ir retos viksvos. Ežero dugnas pilnas povandeninės augmenijos: kelios rūšys maurabragių, plunksnalapių ir įvairių rūšių plūdžių. Ežeras labai mėgstamas poilsiautojų.

GRAŽUS SUVALKŲ KRAŠTAS

Suvalkai — tūkstančio ežerų ir didžiulių miškų kraštas. Turtingi jie taip pat ir gamtinėmis iškasenomomis, kurios esančios gan giliai po žeme.

Ši puikų gamtovaizdį Suvalkai įgijo po paskutinio ledynmečio, kuris šiandien džiugina tikro grožio pasiilgusį poilsiautoją. Mažiau džiaugiasi ūkininkai, nes ledynai paliko storus klotus žvyro ir smėlio. Todėl prie Suvalkų išaugo didžiulės žvyro ir smėlio kasyklos, kurių pajėgumas apie du milijonai tonų per metus. Per parą iškastai masei išvežti reikia septynių traukinių sąsato. Žvyro ir smėlio telkinį bus galima kasti per dvidešimt metų. Po dvidešimt metų atsiras duobė, kuri užims apie 500 hektarų plotą, kurioje tyvuliuos didžiulis ežeras.

TRŪKSTA POPIERIAUS

"Tiesoje" rašoma, kad popieriaus gamyba per pastaruosius 23 m. padidėjo šešis kartus, bet, deja... Kas apsilanko Lietuvoje, įsitikina, kad visur stokojama popieriaus. "Tiesa" skundžiasi, kad neįvykdomi planai, vadinamos "petiletkos". Popieriaus trūksta spaustuvėms, rašytojams, prekybininkams (kurie neturi suvyniojimui parduotai prekei), o svarbiausia higienos palaikymui.

LIETUVOJE DAUGĖJA GULBIŲ

Tauragės rajone, prie Batakių esančiame prūde, kelis pavasarius iš eilės atskridavo gulbių pora. Atskridavo, pasidairydavo, paplūduriuodavo ir atsisveikindavo su bebaigiančiu užželti prūdu.

Šį pavasarį atskridusios jau prūdo nepaliko. Visų nuostabai, vasarą žmonės pastebėjo penkis jaunučius gulbiukus. Pašauktos gulgės visu būriu priplaukia prie kranto ir mielai priima žmonių, o ypač vaikų, vaišes.

TAUTINIS PARKAS IGNALINOS RAJONE

Ignalinos Tautinis parkas užima 30 tūkstančių hektarų žemės ploto, kuriame auga pušynėliai, tyvuliuoja ežerai, čiurlena upečiai. Parko rajone yra 97 kaimai su 3 tūkstančiais gyventojų. Čia labai daug padavimų ir legendų apie senuosius laikus. Parko gražiausioje vietoje nutarta įrengti muziejų, kuriame bus kraštotyrininkų surinkta paprastų žmonių menas, užrašytos jų dainos, legendos ir padavimai.

Šiandien parke jau įrengta vienuolika stovyklaviečių, bet jų neužtenka stovyklautojams, ir tūkstančiai poilsiautojų apsistoja parko ribose pas vietinius gyventojus. Kas metai lankytojų daugėja, ir nutarta įrengti dar septynias stovyklavietes. Didesnės stovyklavietės yra Vaišniūnų, Gaveikėnų, dvi Plušės, Beržaragio, Obelių Rago, Kaltanėnų, Meilioragio ir daug mažesnių.

Romo Bartuškos nuotraukos

Inž. Romas Bartuška jau seniai domisi fotografijos menu. Jo nuotraukomis buvome iliustravę 1975 metų liepos-rugpiučio numerį. Jis yra dalyvavęs keturiuose lietuvių fotografų išeivijoje parodose, kuriose laimėjo dvi pirmąsias premijas. Taip pat yra dalyvavęs visos Amerikos fotografų parodoje E.J. Thomas Performing Arts Hall, University of Akron, Akron, Ohio.

Jo nuotraukų yra buvę "Drauge" ir "Aki-račiuose". Romas priklauso Čikagos Lietuvių Fotografų klubui ir Lietuvių Foto parodų rengimo komitetui.

Ši "Laiškų lietuviams" numerį vėl iliustruojame jo fotografijomis, kurios visos derinasi su lapkričio mėnesio nuotaikomis. Atrodo, kad rudenį gamtos grožis ir gyvybė pamažu blėsta — kur žydėjo gėlės ir žaliavo medžiai, dabar tik riogso nuogi stagarai. Lapkričio mėnesį yra Vėlinių diena, kuri mums primena mirtį ir mirusiuosius. Tai vis liūdnos nuotaikos. Tačiau tikintis krikščionis neturi per daug pasinerti į tą liūdesį; žiūrėdamas į mirštančią gamtą, jis žino, kad pavasarį ji vėl atgis; prisimindamas mirtį, jis tiki, kad žmogus kelsis ir vėl gyvens. Tad ir šiame žurnalo numeryje nenorėjome pasitenkinti tik rudeninėmis nuotaikomis — viršelį puošia fotografija, kuri gal geriau tiktų Kalėdoms. Bet manome, kad ji tinka ir lapkričio mėnesiui. Ji mums primena šviesą, prisikėlimą, gyvenimą, panašiai kaip ir tos žvakutės Vėlinių dieną ant mūsų artimųjų kapų.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KONKURSAS

Šių metų konkurso temos pavadinimą pasirenka patys autoriai, bet reikia rašyti apie pykčio, neapykantos ir keršto ydą: kaip su ja kovoti, kaip nugalėti, kaip jos išvengti. Galima rašyti ir beletristine forma. Rašinys turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir, įdėjus savo tikrąją pavardę, adresą bei telefoną į atskirą vokelį, atsiųstas redakcijai iki 1978 m. kovo mėn.

1 dienos. Už geriausius rašinius bus skiriamos penkios premijos:

I — 150 dol., II — 100 dol., III — 75 dol., IV — 50 dol. V — 25 dol.

Jau turime šiuos mecenatus: dr. Leonas Kriaučeliūnas — 150 dol., Bronė ir Jonas Veselkai — 100 dol., Stefanija Rudokienė — 50 dol.

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAS

Skaitytojų patogumui “LL” administracija laikosi tokios tvarkos: žurnalo prenumerata kiekvienam pratęsiama automatiškai, nebent jis iš anksto praneša, kad toliau nebenori gauti žurnalo. Už šių ir ankstyvesniųjų metų žurnalo siuntinėjimą dar neužsimokėjusieji yra prašomi kaip galima greičiau tai padaryti. Taip pat pagėdaujame, kad ir už ateinančius metus būtų užmokama metų pradžioje.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Kostas Ostrauskas. ČIČINSKAS. Drama ir dvi mikrodramos. Išleido Algimanto Mackaus Knygų leidimo fondas 1977 m. Kieti viršeliai 102 psl., kaina 5 dol. Leidyklos adresas: 6349 S. Artesian Ave., Chicago, 111. 60629.

Juozas Almis Jūragis. AKMENS IR PAUKŠČIO METAS. Eilėraščiai. Išleido “Mintis” Australijoje 1977 m. Kieti viršeliai 106 psl., kaina nepažymėta. Leidyklos adresas: 417 Burwood Rd. Belmore, N.S.W. 2192, Australia.

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA. No. 26. Vertimas iš lietuvių kalbos. Išleido Amerikos Lietuvių Kunigų Vienybė 1977 m. Adresas: 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

Į LAISVĘ. Nr. 70/107/. Leidžia Lietuvių Fronto bičiuliai tris kartus per metus. Ši numeri redagavo Vytautas Vaitiekūnas. Metinė prenumerata Australijoje, JAV ir Kanadoje — 7 dol., kitur — 5 dol. Administracijos adresas: 7034 Hartcrest Dr., Rancho Palos Verdes, Calif. 90274.

BENDRADARBIS. Nr. 23. Leidžia Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserys ir Vienuolijos Rėmėjų valdyba du kartus per metus. Redaguoja sesuo Ona Mikailaitė: I.C.C., Putnam, Ct. 06260.

TECHNIKOS ŽODIS. Nr. 3-4/156-157/. Leidžia Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų sąjunga. Ši numerį redagavo Juozas Rimkevičius. Prenumerata — 6 dol. metams. Adm. adresas: A. Brazdžiūnas, 7980 W. 127 St., Palos Park, Ill. 60464.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redakcinė kolegija: Juozas Vaišnys, S.J. (atsak. red.), Antanas Saulaitis, S.J., Anicetas Tamošaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Rasa Lukoševičiūtė, Nijolė Užubalienė, Danutė Vakarė, Gediminas Vakarė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Viršelis ir skyrių vinjetės — Vinco Luko. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Telefonas 737-8400. N. Pr. Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 6 dol., atskiras numeris — 60 centų.